

811.163.41'367.623

811.163.41'373.611

<https://doi.org/10.18485/sj.2024.29.1.7>

МИЛАН В. СТАКИЋ*
Универзитет у Београду
Филолошки факултет

Оригинални научни рад
Примљен: 28. 11. 2023.
Прихваћен: 16. 1. 2024.

ПРИДЕВИ ИЗВЕДЕНИ СУФИКСИМА *-ИВ* И *-ЉИВ* У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

О овим придевима писано је и раније, али су ти радови – бар они најзначајнији – настали поодавно, половином прошлога века. Нова и обимнија грађа из савременог језика намеће потребу да се ова питања поново размотре, да се понешто исправи и допуни, да се дају нова и друкчија решења. Главна питања о којима ћемо расправљати била би: порекло суфикса, да ли је реч о једном или двама суфиксима, мотивне речи, значења и функције ових суфикса, алтернације на додиру суфикса и основа, дистрибуција и продуктивност.

Кључне речи: придевски суфикси *-ив* и *-љив*, мотивне речи, функције и значења суфикса, дистрибуција и продуктивност, гласовне алтернације.

Основна питања везана за ове придеве, за њихов облик и значења, која су и раније решавана, али нису до краја решена, а нису увек – бар по нама – ни правилно решена била би: 1. порекло суфикса *-ив* и *-љив*, 2. јесу ли то два суфикса или један који има две (ваљда фонетске) варијанте, 3. на које основе се додају (које су им мотивне речи), 4. основна значења и функције суфикса *-ив* и *-љив*, 5. алтернације на морфемској граници ових суфикса и њихових творбених основа, 6. дистрибуција ових суфикса везана за завршетак основе, 7. продуктивност њихова у савременом српском језику. А да бисмо избегли непотребна понављања, груписаћемо ова питања тако што ћемо у тзв. *историју*

---

* mstakic@mts.rs

питања расправљати о пореклу суфикса и оном што је везано за њихов постанак и развитак (фонетске варијанте или посебни суфикси, мотивне речи и у вези с тим основна значења изведених придева), а у *анализи грађе* – преостала питања (деталније о значењу и функцијама, о алтернацијама на морфемском шаву, о дистибуцији везаној за завршетак основе и о продуктивности).

I

У праву је *Петар Скок* када за суфикс *-ив* каже да је „ie., sveslav. i praslav. pridjevski sufiks”, тачно је и следеће: „Veže se već u staro (praslav.) doba sa sufiksom *-iv* u *-lživ*”, али се не може прихватити да се из примера *кашљив*, *крмељив*, „apstrahira *-lživ*” (Скок 1971: 736). Суфикс се, наиме, може апстраховати само у јасној структури творбених морфема (творбена основа + суфикс), што би у датим примерима морало бити: *кашљ-ив*, *крмељ-ив* (а не **каш-љив*, **крме-љив*).

Да је суфикс *-ив* наслеђен из праиндоевропског, потврђују и други лингвисти и његово порекло, по свему судећи, није спорно. Тако, на пример, *А. Меје* тврди да је *-ивъ* постао додавањем праиндоевропског суфикса **-wo-* на *ī* основе (стсл. *lbstivъ* : *lbstь*), а одатле је перинтеграцијом издвојен суфикс *-ивъ* који се додавао и другим именичким основама (Меје 1951: 297). Међутим, ни Мејеово објашњење постанка суфикса *-љив* не може се прихватити: „От *млъчалъ* „молчание” произошло, таким образом, прилагательное *млъчливъ*, от *везоумьлъ* „сумасшедший” – *везоумьливъ*. Случаи этого рода дали место сложному суффиксу *-livъ* (*-livъ*), например, *завидливъ* „завистливый” от *завида* „зависть” (Меје 1951: 297). – У првом примеру ако бисмо апстраховали *-livъ*, изгубила би се и мотивна реч и творбена основа. Други пример би значео грађење придева од придева, при чему би суфикс *-ивъ* имао улогу функционалног појачања, а колико је познато, није је имао. Осим тога, сасвим су ретки придеви начињени суфиксом *-ивъ* од придева (и у савременом језику).

Александар Белић, иако каже „наставак *-ив*, *-љив*” (дакле један), за *-ив* тврди да се још у класичном Вукову језику „употребљава од именица ж. рода на *ь* (на пр. *мѣлост* : *мѣлостив*), док се *-љив* употребљава најчешће од глаголских основа”. *А. Белић* сматра да је *-љив* ту и постало: „На стари партицип претерита на *-ь* од основа на уснени сугласник са додатим *-ив*, он је могао лако постати (*грабиту*: **грабьль + ив > грабљив*). Из таквих случајева *-љив* се даље проширило” (Белић 2000: 156). По нашем мишљењу, ово је најубедљивије тумачење постанка суфикса *-љив*. Показује нам да су то два суфикса и да није *-љив* фонетска варијанта суфикса *-ив*. Разликују се по времену настанка (*-ив* је старији, наслеђен из праиндоевропског језика, *-љив* је млађи, настао у прасловенском језику), по начину постанка (*-ив* се развио код именица, *-љив* код глагола) и по структури (*-љив* има сложенију структуру: партиципско

-љ + -ив). Све је то код А. Белића, чини се, и јасно и недвосмислено. Па ипак, његови настављачи често га погрешно тумаче или безуспешно покушавају да исправљају и допуњују његово учење.

Михаило Стевановић опширно расправља о придевима на *-ив* и *-љив* како у својој великој граматици (*Стевановић 1970: 550–558*) тако и у посебном раду у *Нашем језику* (*Стевановић 1963: 197–207*). Будући да међу та два рада нема велике разлике, анализираћемо углавном оно што је дато у граматици. За разлику од А. Белића, М. Стевановић, већ у првој реченици, самоуверено истиче: „По пореклу свакако, а претежно и по значењу *наставци* за грађење придева **-ив** и **-љив** у ствари су један исти наставак (*Стевановић 1970: 550*)”. – По пореклу *н* и *к* а *к* о *наставци -ив* и *-љив* не могу бити „један исти наставак” јер је *-ив* старији (наслеђен из праиндоевропског језика), а *-љив* је млађи и потиче из прасловенског периода. Што се значења тиче, о томе – мало касније. Прва погрешна констатација повлачи за собом и низ других. Ево неких од њих. „Наставак *-ив*, у овоме своме облику, нешто се ређе сачувао, а свакако се чешће јавља у облику *-љив*”. – Мада је тачно да се *-љив* као новији суфикс чешће употребљава (очекивана појава у деривацији), како се може разумети и прихватити да суфикс *-ив* има и облик *-љив* (први – „нешто ређи”, други – „свакако чешћи”)?! М. Стевановић самоуверено наставља у истом правцу: „Врло је занимљиво, прво, показати како је поред оног првобитног добијен и овај други облик једног истог наставка. Он се, наравно, најпре јавио тамо где је било фонетских услова за то” (*Стевановић 1970: 551*). – Суфикс *-љив* је настао тамо где је било *т в о р б е н и х* а *н е ф о н е т с к и х* услова за то. Остајући при фонетским условима, он их налази код „глагола са самогласником *и* у основи презента, као што су: *грабити, ломити, летити, љубити, молити, примамити, поправити* и свих других глагола ове врсте у којих се општи део завршавао било којим усненим сугласником или сугласником *л* – у неким облицима, у 1. л. презента, нпр., и, што је нарочито важно, у партиципу претерита, тј. у глаголском прилогу прошлом [...] И глаголски прилог прошли, рецимо, од тих глагола гласио је: *грабљь-, ломљь-, лепљь-, љубљь-, примамљь-* [...]. А овај је облик несумњиво и послужио као основа за грађење придева с наставком *-ив ...*” (*Стевановић 1970: 551*). – Ова последња реченица је тачна и њу налазимо и код А. Белића (на то нас и М. Стевановић упућује). А. Белић, међутим, не говори о фонетским условима настанка суфикса *-љив*, него о творбеним, док М. Стевановић тражи фонетске услове настанка гласа *љ* и налази га у 1. л. презента глагола *и* врсте и у „партиципу претерита, тј. у глаголском прилогу прошлом”. Мора се имати у виду да је реч о прасловенским и старословенским облицима јер у савременом језику у тим облицима нема *љ*. И још нешто: мора се прецизирати да партицип претерита и глаголски прилог прошли нису исто, иако је глаголски прилог прошли историјски континуант партиципа претерита. Још прецизније: партиципи који су послужили као основа за грађење приде-

ва на *-ив* нису сачувани у нашем језику и од њих се нису развили глаголски прилози прошли (в. Николић 1997: 203).

М. Стевановић је покушао и да допуни А. Белића – и опет неуспешно. Кључна разлика између Белићеве формуле: *грабити*: *грабљь + *ив* > *грабљив* и Стевановићеве „допуне”: од *зима* преко *зим-ив* и *зимјив* добили смо *зимљив* – заправо је у приступу. По А. Белићу *-љив* је добијено творбеним путем из старих партиципа (*граб-љь), а по М. Стевановићу (у примерима *зимљив*, *црвљив* и сл.) *љ* је постало фонетским путем. У Стевановићевој формули, поред осталог, нејасно је како и од чега се развило неслоговно *и* (*i*) од којег је касније постало *ј*. Основно је, међутим, да је *љ* у саставу суфикса *-љив* творбена морфема, а не глас који се развио фонетским путем. За М. Стевановића то је глас *љ* који се испред *-ив* развио фонетским путем и он ту претпоставку упорно (а безуспешно) покушава да докаже. Илустрације ради, наводимо и овај покушај: „Да је и код именица с основом на неки уснени сугласник било гласовних услова за јотовање, потврђују нам придеви као што су *мемљив* (добивен од *мемла*), *сањив* (од *сан*) и сл., који по нашем мишљењу, неће бити добивени од *сан-љив* и од *мемл-љив*, него од *сан-ив* преко *сањив* и од *мемл-ив* преко *мемјив*. Но, било да претпостављамо могућност појаве сугласника *љ* испред првобитног наставка *-ив* гласовним путем само код глагола, било да и ову нашу претпоставку узмемо као вероватну, излази на исто – да је глас *љ* испред *-ив* добивен прво код речи с основом на уснени сугласник и на сугласник *л*, и да се, приањајући уза њ, овај глас почео осећати као део наставка” (Стевановић 1970: 551). – У овој Стевановићевој тврдњи указаћемо на следеће: а) гласовних услова за јотовање код тих именица није било јер није било сугласника *ј*; б) од две наведене именице (*мемла* и *сан*) од којих су изведени придеви *мемљив* и *сањив* ниједна није „с основом на неки уснени сугласник”; в) нико не тврди да су придеви *сањив* и *мемљив* „добивени од *сан-љив* и *мемл-љив*”; г) нису, међутим, добијени ни на показани начин (јотовањем), али о тим и сличним примерима – мало касније; д) ако бисмо, идући за М. Стевановићем, објашњавали *љ* „испред првобитног наставка *-ив*” гласовним путем, било само код глагола, било и код именица, заиста „излази на исто” – погрешно и нема тога пута који не би био погрешан просто зато што *љ* овде није добијено гласовним него творбеним путем; њ) код речи с основом на *л* није се могло одвојити *љ* јер би се изгубила творбена основа; е) када се све узме у обзир, јасно је да се глас *љ* испред *-ив* није могао „приањајући уза њ” почети осећати као део наставка.

Стјепан Бабић узима (као факат) три суфикса: *-ив*, *-јив*, *-љив* и каже: „Суфиксима *-ив*, *-јив* и *-љив* придјеви који значе могућност tvore se od глагола, i то од свршених и несвршених глагола свих глаголских врста [...]. Основа је презентска: *bòd-ljiv*, *kràdljiv*, *šùtljiv*, *lòmljiv*... У неких глагола I. и II. врсте као onova dolazi infinitiv bez završnoga i: *dovìtljiv*, *podàtljiv*, *savìtljiv*, *čeznùtljiv*, *ganùtljiv*... Неки глаголи II.

vrste i I. vrste s prezentom po II. vrsti odbacuju *-nem*: *dodirljiv, istègljiv, otègljiv, protègljiv, rastègljiv, propàdljiv, raspàdljiv...* Glagoli VI. vrste odbacuju *-ovati, -evati, -ivati*: *osmjèšljiv, podrùgljiv, podsmjèšljiv...* (Бабић 1986: 422). – За разлику од М. Стевановића који говори о једном суфиксу (*-ив*) и фонетски добијеном гласу *љ* који за њ „приања”, „прилепљује се”, „прираста”, „накалемљује се” и сл. – и, као што смо видели, није у праву – Стј. Бабић претпоставља три суфикса (*-ив, -јив* и *-љив*) и такође није у праву. Вишак му је суфикс *-јив*, чији се постанак не може објаснити, као ни његова „пробирљивост” да се веже само за основе на *л* и *н* „i роčetno se *j* sa *l, n* zamjenjuju sa *lj, nj*: *djèljiv, opredjèljiv, raspàljiv, sažàljiv, šàljiv, umòljiv, upàljiv, brànjiv, hrànjiv, ispùnjiv, otklònjiv, procjènjiv, promjènjiv, rànjiv...*” (Бабић 1986: 422). – Ови се примери могу (и морају) друкчије објашњавати, без измишљеног и етимолошки недоказаног суфикса *-јив* (в. Стакић 1988: 189–191).

Још је већа грешка узимати за творбене основе морфолошке основе и морфолшке облике. Видели смо да Стј. Бабић у придевима: „*bòdljiv, kràdljiv, šùtljiv, lòmljiv...*” види презентску основу. Ако дате придеве разложимо на творбене морфеме, то би морало овако бити: *бод-љив, крад-љив, шут-љив, лом-љив*, при чему би творбене основе придева биле: *бод-, крад-, шут-, лом-*, а за нас је то глаголски општи део, који (узгред буди речено) може послужити као творбена основа и код ових придева има ту функцију, али то н и с у презентске основе; оне гласе: *боде-, краде-, шути-, лом-* и оне не могу бити т в о р б е н е него само м о р ф о л о ш к е основе (в. Стакић 2010: 101–104). Ни у придевима *довитљив, податљив, савитљив ...* није творбена основа „инфинитив без завршнога *и*” него су ту у улози творбене основе стари партиципи претерита пасива. Најзад, тешко је и замислити како то неки глаголи „одбацују” *-нем* (и шта је то *-нем*, морфема свакако није ?!) и како глаголи VI врсте одбацују *-овати, -евати, -ивати*. Све постаје јасно ако у тим придевима (*додирљив, растегљив, распаљив, подругљив, подсмјешљив* и сл.) видимо суфикс *-љив* и глаголски општи део као творбену основу.

Антун Шојат, бар у почетку своје расправе, говори о двама засебним суфиксима (*-iv* и *-ljiv*) и каже да оба „vuku svoje porijeklo iz indoevropskog sufiksa *-vo* < *uo*, koji se većinom upotrebljavao za tvorbu pridjeva [...]. Uz taj sufiks prionuli su pojedini glasovi iz korijena ili osnove riječi i stvorili nove sufikse [...]”. Тако су настали и суфикси *-iv, -ljiv*. Првобитно је на суфикс *-vè* (*-vo*) pristupio glas *i* из глагола IV. врсте *i* из *imenica -i*-osnova” (Шојат 1959: 95). – У праву је кад говори о двама засебним суфиксима (*-iv* и *-ljiv*), али није кад тврди да оба „vuku svoje porijeklo” из праиндоевропског језика јер суфикс *-љив* није могао настати пре прасловенске епохе. Не може се прихватити ни тврдња да су уз суфикс **vo* < *uo* „prionuli pojedini glasovi iz korijena ili osnove riječi i stvorili nove sufikse”. Прво, корен је, као што је познато, недељив и никад се из њега не може издвојити глас и „прионути” уз суфикс, а затим (видели смо то и код

М. Стевановића) – сложени суфикси постају од творбених морфема а не од „појединих гласова”.

А. Шојат наводи (додуше у фусноти) и Белићево објашњење постанка суфикса *-љив* од старих партиципа претерита код глагола *-i-* врсте чији се општи део завршава неким усненим сугласником („grabiti: *grabljъ + iv = grabljiv”), али га не прихата него каже да је глас *l* пришао суфиксу *-iv* – и код именица и код глагола. Очигледно је да му притом фали „ситница” – како да од *l* постане *lj*. Он тај проблем решава овако: „Glas *i* у sufiksu *-iv* palatalizirao је у praslavenском glasove pred sobom, па је тај sufiks zapravo glasio **-jivъ*” (Шојат 1959: 96). Вокал *i*, међутим, (као и други вокали предњег реда) сугласнике испред себе само је делимично умекшавао. „Као општа и сигурна поставка важи ово: сви су сугласници у прасловенском језику – од почетка његова развитка – пред самогласницима предњег реда били палатализовани, полумеки” (Бошковић 1968: 70). А. Шојат је, међутим, „пронашао” суфикс *-jiv* и помоћу њега лако тумачи постанак суфикса *-ljiv*, чинећи притом нове грешке: „Sufiks *-ljiv* dvojakog је porijekla: s jedne strane postao је у glagola, kojima osnova svršava на *l* nastavkom *-iv* > *-jiv*, (на пр. *zapaljiv*), а s druge је strane postao преко epentetskog *l*: *koleb-jiv* > *kolebljiv*. U svim је осталим примјерима аналошког поријекла” (Шојат 1959: 97). – Овде је много тога (могло би се рећи и све) погрешно. Прво, суфикс *-ljiv* није могао постати помоћу *-jiv* јер тај прејотовани суфикс није постојао, није ни могао да се осмостали и да се (као *-jiv*) додаје глаголима „kojima osnova svršava на *l*”; друго, пример *zapaljiv* сасвим је погрешно одабран јер у глаголу *zapaliti* (или морфемски подељено: *za-pal-i-ti*) глас *l* припада корену и никако се није могао перинтегрисати у суфикс); треће, будући да није било суфикса *-jiv*, не може се говорити ни о епентетском *l*; и четврто, и глагол *kolebati* (*se*) погрешно је одабран јер то није глагол *-i-* врсте и не може се претпоставити: *koleb-jiv* > *kolebljiv*, него само *koleb-ljiv*, а то значи: тек када се суфикс *-ljiv* осамосталио, онако како је А. Белић показао, преко старих партиципа претерита глагола *-i-* врсте (grabiti: *grabljъ+iv = grabljiv), тек тада се могао додавати и другим глаголима.

Јања Шакић већ у наслову своје расправе (ПРИДЕВИ СА СУФИКСОМ *-ИВ* И *-ЉИВ* У СРПСКОХРВАТСКОМ ЈЕЗИКУ) истиче да је реч о једном суфиксу. Првом реченицом она то потврђује као факат: „Већ је доказано да су облици *-ив* и *-љив* варијанте истог суфикса које се јављају напоредо од најстаријих времена” (Шакић 1965: 75). – Где и кад је „доказано”? Није доказано да су *-ив* и *-љив* „варијанте истог суфикса”, а још мање да се „јављају напоредо од најстаријих времена”. Доказано је нешто друго – да је суфикс *-iv* наслеђен из праиндоевропског језика, а да суфикс *-ljiv* не може бити старији од прасловенске епохе и да у свом саставу има суфикс *-iv* (несумњиво) и партиципску морфему *-lj-* (највероватније). Уз то, нетачна је и следећа тврдња: „Однос ових двеју варијаната покушали су да осветле наши старији граматичари”,

позивајући се притом у првом реду на Т. Маретића и А. Белића. Ниједан од ове двојице познатих (и признатих) лингвиста не говори о двема варијантама него о двама посебним суфиксима и осветљавају њихов постанак и међусобни однос. (О А. Шојату и М. Стевановићу већ смо расправљали – да се не понављамо.)

Често се питамо зашто се поједини аутори који пишу о озбиљним језичким темама ограђују од дијакхроније као нечег непотребног, некорисног, сувишног. Јасно је да ученике, основце и средњошколце, не би требало непотребно оптерећивати дијакхронијом, али већ студенти језика морају да улазе у њене теорије и аргументе, о онима који пишу научне радове да и не говоримо. И Јања Шакић, пошто је формулисала циљ свога рада, истиче: „При том ће се овде остати чврсто на терену синхроније, тј. неће се уопште водити рачуна о историјском развоју придева” (Шакић 1965: 78). Ми ћемо додати само оно у шта смо се уверили: ко избегава, занемарује, одбацује дијакхронију чини озбиљне и неприхватљиве грешке у синхронији.

Иван Клајн у другом делу своје двотомне монографије о творби речи у савременом српском језику каже: „За **-ив** се сви аутори слажу да га треба посматрати заједно са **-љив**. То је „један исти наставак”, по Стевановићу, или „варијанте истог суфикса”, по Јањи Шакић” (Клајн 2003: 281). – И. Клајн би био у праву кад би „сви аутори” значило М. Стевановић и Ј. Шакић, али видели смо да има и других аутора и друкчијих ставова. За И. Клајна ”није битно да ли је *-љив* настало од *-јив* (у *грабљив*, *зимљив* и сл.)” или на неки други начин. А битно је! Јер кад би се и дијакхронија узимала у обзир, било би јасно, прво, да суфикси не настају гласовним путем него творбеним и, друго, да се суфикс *-јив* није могао осамосталити, да, према томе, није ни постојао нити је могао било како утицати на постанак суфикса *-љив*.

II

Да бисмо тачно и прецизно говорили о значењу и функцији придева уопште, као и онима који су изведени суфиксима *-ив* и *-љив*, морамо увек имати на уму како се они дефинишу као врста речи. Од више сличних дефиниција определили смо се за ову: „Придеви су несамосталне одредбене речи које се стављају уз именице да означе особине бића, предмета и појава означених дотичним именицама: *млад* човек, *млада* жена, *лепо* дете; *зелен* аутомобил, *висока* планина, *лепо* време, *велика* олуја” (Станојчић–Поповић 2008: 91). То означавање особине придеви врше као атрибути и именски делови предиката. И по значењу и по функцији, дакле, разликују се од именица и од глагола, зато је неприхватљиво трансформисати их „онај који ...”, као и називати их „акивни и пасивни придеви” (о чему ћемо у овом делу рада опширније расправљати).

Петар Скок – видели смо – говори о **-ив** као о придевском суфиксу и наставља: „Znači sklonost, mogućnost, snabdjevenost onim što znače imeničke ili glagolske osnove ...” (Скок 1971: 736). – Јасно је да су *склоност*, *могућност*, *снабдевеност* именички појмови и не могу бити изражени придевом или придевским суфиксом и зато је боље (и једино исправно) рећи да значи о с о б и н у појма који има склоност, могућност, снабд(ј)евеност итд.

Томо Маретић, говорећи о суфиксу *-љив*, каже: „*ljiv se veže s osnovama imeničkim i glagolskim; pridjevi tako postali u prvom slučaju znače: obilat ili zabaavljen onim što temeljna imenica znači, a u drugom slučaju: da ko ono čini ili da se na čemu čini ono što temeljni glagol znači*” (Маретић 1963: 375). – Први део би се могао прихватити јер је реч о *особини*, а други део би требало преформулисати јер „*da ko ono čini ili da se na čemu čini ...*” подразумева именички појам и зато би требало рећи: *особину* онога ко чини ...

Михаило Стевановић је знатно више пажње посветио значењу и функцији ових придева, али му и ту чини непремостиву препреку погрешна хипотеза да су *-ив* и *-љив* две фонетске варијанте истог суфикса и да је *-љив* фонетским путем постало од *-ив*. А тако није. То су – видели смо напред – и по времену јављања и по начину постанка два посебна суфикса: суфикс *-ив* је старији, наслеђен из праиндоевропског језика, настао је – по свему судећи – од именица *ī* основа и значи особину бића или предмета који има оно што значи именица од које је придев изведен; суфикс *-љив* развио се у прасловенском језику помоћу суфикса *-ив* (са значењем особине) и старих партиципа претерита актива глагола IV врсте чији се корен (или општи део) завршавао неким усненим сугласником (Белићев пример: **грабѣѣ + ив > грабљив* – са значењем особине онога који чини то што значи глагол од којег је придев изведен); тешњим везивањем за глаголски општи део – поготово када је таквих партиципа нестало из употребе – партиципска творбена морфема *-љ* перинтеграцијом пришла је суфиксу *-ив* и тако се формирао нови сложени суфикс *-љив* који се додавао касније и другим глаголима (чији се општи део није завршавао на уснени сугласник: *бодљив*, *ћутљив*, *говорљив*, *пажљив* и др.). Будући да су имали блиско значење *особине*, *-ив* се из именичких мотивних речи проширило и на глаголе, а *-љив* се као самосталан придевски суфикс почео додавати и на именичке творбене основе.

Да се није доследно држао фонетског пута, да је имао у виду творбени пут настанка и даљег ширења придева изведених суфиксима *-ив* и *-љив*, М. Стевановић би лакше и тачније одговорио на питања која је сам себи поставио, а тичу се значења и функције ових придева. За једно му се, међутим, мора одати признање – придеви на *-ив* и *-љив* у његовој интерпретацији увек значе *особину*. Прво је покушао да диференцирање *-ив* и *-љив* објасни на основу функције, за почетак најпре код придева који испред *-ив* и *-љив* имају групу *ст*, „где би требало да наставак *-ив* буде најдоследнији”: „Ако на једној

страни узмемо примере *попу̀стљив* и *болешљив* [...] који казују особину онога који *попушта* и оног који је *болестан*, а на другој страни имамо придеве: *непремо̀стив*, *неопро̀стив*, *недопу̀стив* [...] који одређују по нешто на чему се не може извршити радња означена глагола у општем делу и који, једном речју, показују особину појма објекта, док они први означавају особину појма субјекта глагола у основи, – лако ћемо уочити разлику између њих. И неће, мислимо, бити неосновано рећи да је овде настало диференцирање у вези с тим да ли се дотичним придевима одређује појам субјекта или појам објекта ...” (Стевановић 1970: 554). И сам М. Стевановић увиђа да та диференцијација није доследна. Тражећи и друге потврде за ту „ако и делимичну” условљеност, он наводи „двојак облик по пореклу истог придева изведеног од глагола *заја̀зити*, који има два значења”: *незаја̀жљив* и *незаја̀зив*. *Незаја̀жљив* одређује особину субјекта (незасит, похлепан), а *незаја̀зив* особину објекта (вода коју је немогуће зајазити). Ни ово, међутим, није доследна појава, има у језику много примера где се истим обликом означава особина појма у субјекту и у објекту. Наши примери, узети из *Речника српскохрватског књижевног језика* Матице српске (РМС) показују, између осталог, да придеви са оба суфикса означавају особине и субјекатског и објекатског појма:

1) особина појма субјекта мотивног глагола – *ив*: **грго̀љив**, -а, -о оном. *грго̀љав* [који *грго̀љи*], **кревѐљив**, -а, -о м који се *кревѐљи*, **миго̀љив** -а, -о који *миго̀љи*; *жив*, *немиран*, **прена̀љив**, -а, -о који (се) *брзо прена̀гли*, **прокишњив**, -а, -о који *прокишњава*, *пропушта* *кишу*, **сажа̀љив**, -а, -о који *показује*, који *одражава сажа̀љење* ..., **смеју̀љив**, -а, -о, који се *смеју̀љи*, **су̀шнів**, -а, -о који се *брзо*, *лако суши*, **трепѐрив**, -а, -о в. *треперав* [који *трепери*, *подрхтава*], **трѐпљив**, -а, -о који *трѐпље*, *трѐпти*, *трѐпетљив* / : *трѐпљати*/, **чаврљив**, -а, -о *чаврљава* [који *много чаврља*, *брбљив*];

-љив: **ва̀бљив**, -а, -о који *ваби*, *мами*, *примамљив*, *привлачан*, **врѐбљив**, -а, -о који *радо вреба*. **говòрљив**, -а, -о а. који *много говори*, *причљив*. **б.** који *уме да говори*, **гра̀бљив**, -а, -о који *има особину да граби*, **гр̀мљив**, -а, -о који *одјекује као гр̀мљавина*. [: *грмети*], **грòжљив**, -а, -о 1. који се *грози*; *плашљив*, *бојажљив*. **2.** који *прети*, **гу̀шљив**, -а, -о који (се) *гуши*, *дави*, **да̀вљив**, -а, -о који *дави*, *гуши*, **дѝрљив**, -а, -о који *дира*, који *изазива узбудљива осећања*, **доскòчљив**, -а, -о *домишљава*, *довитљив*, *сналажљив*./*доскочити*/, **дочѐкљив**, -а, -о који *радо дочекује*, *гостољубив*, **дур̀љив**, -а, -о који се *брзо и често дури*, **жу̀рљив**, -а, -о који *жури*, **завѝдљив**, -а, -о који *завиди другом*, **зајѐдљив**, -а, -о који *има обичај да заједа*, који је *склон заједању*, **замòрљив**, -а, -о који се *брзо замара* /*замори*/, **зановѐтљив**, -а, -о који *радо*, *често зановета*, **збу̀нљив**, -а, -о који се *лако збуну*, **изгубљив**, -а, -о који се *може изгубити*, који *нестаје*, *ишчезава*, **издр̀жљив**, -а, -о који *може да издржи што напорно*, *тешко*, *отпоран*, **изја̀ловљив**, -а, -о који се *лако може изјаловити*, **измѝрљив**, -а, -о који се *може измирити*, *помирљив*. **искупљив**, -а, -о који се *може испкупити*, **испа̀рљив**, -а, -о који *може испарити*, **ка̀пљив**, -а, -о који *капље*

[: капати], **кварљив**, -а, -о који се брзо квари, покварљив, **кидљив**, -а, -о који се лако кида. **кострешљив**, -а, -о који се често или радо костреши, **крадљив**, -а, -о који краде, **крешљив**, -а, -о који крепи, **крештљив**, -а, -о в. **крештив** [који крешти], **кричљив**, -а, -о кричав [који кричи ...], **мамљив**, -а, -о који мами, **мутљив**, -а, -о који радо мути, буни, **наканљив**, -а, -о покр. који се дуго наканајује, **налетљив**, -а, -о насртљив [: налетати], **наметљив**, -а, -о који се намеће, **насртљив**, -а, -о који насрће, **натурљив**, -а, -о који се натура, **наудљив**, -а, -о који може наудити, **недосетљив**, -а, -о који се не уме досетити, **незаљубљив**, -а, -о који се не може заљубити. **неизбирљив**, -а, -о који не избира, **ненаметљив**, -а, -о који се не намеће, **непомирљив**, -а, -о који се не може помирити, **непоустљив**, -а, -о који неће да попусти, **неприлагодљив**, -а, -о који се не може прилагодити, **непрљив**, -а, -о ђутљив [: причати], **непропаљив**, -а, -о који не може пропасти, **несаломљив**, -а, -о који се не може с[а]ломити, **нестрљив**, -а, -о који не може да се стрпи, **неубедљив**, -а, -о који не може убедити, **неувёрљив**, -а, -о који не може уверити, **неустручљив**, -а, -о који се не устручава, **одговорљив**, -а, -о који радо одговара, **оживљив**, -а, -о који може оживити, **певљив**, -а, -о који воли певати, који радо пева, **побегљив**, -а, -о који радо или често бежи, **пољубљив**, -а, -о који се воли љубити, **помилљив**, -а, -о који се лако помиче, **поморљив**, -а, -о који мори, уништава, **понижљив**, -а, -о који понизује углед, који вређа, **пондшљив**, -а, -о који воли да се поноси, **поустљив**, -а, -о који попушта, **поскочљив**, -а, -о који лако и брзо може скочити. **поскочљив**, -а, -о готов да поскочи, који може брзо скочити, **послушљив**, -а, -о в. послушан. [који добро слуша, који је спреман да послуша], **посртљив**, -а, -о који посрће, **поткрешљив**, -а, -о који поткрепљује, **потражљив**, -а, -о који тражи, **преварљив**, -а, -о који може да превари, **предузимљив**, -а, -о [: предузимати], **предусретљив**, -а, -о [предусретати], **презирљив**, -а, -о који [презире], **пренематљив**, -а, -о који се воли пренемагати, **приговорљив**, -а, -о који радо или често приговара, **прилагодљив**, -а, -о који се лако може, уме прилагодити. **примамљив**, -а, -о који има моћ, способност да привуче, очара, [: примамити], **прискочљив**, -а, -о који радо прискаче у помоћ [: прискочити], **причљив**, -а, -о који лако и радо прича, **пробирљив**, -а, -о који много и радо пробира, **проводљив**, -а, -о који може проводити електричну струју, топлину, звук, **продирљив**, -а, -о продоран [: продирати], **прокапљив**, -а, -о који прокапљује, **прометљив**, -а, -о који се уме прометати кроз живот, **проналажљив**, -а, -о [: проналазити], **пропустљив**, -а, -о који лако пропушта, **радљив**, -а, -о који воли да ради, **разједљив**, -а, -о који се може разјести, **разметљив**, -а, -о који се размеће, **расипљив**, -а, -о [: расипати], **распаљив**, -а, -о који се може распасти, који се лако распада, **расплодљив**, -а, -о који се може расплодити. **расрдљив**, -а, -о који се лако расрди, **рдљив**, -а, -о родан, плодан [: родити], **салетљив**, -а, -о који салеће, **снебивљив**, -а, -о који се увек снебива, **спављив**, -а, -о коме се спава, **спадљив**, -а, -о који лако спада, **срдљив**, -а, -о који се брзо и лако расрди, **суспрезљив**, -а, -о [: суспрезати],

сустежљив, -а, -о који уме владати собом, уздржљив [: сустезати], **тѐпљив**, -а, -о *тепа* [који *тепа*], **тетòшљив**, -а, -о који *тетоши*, **топòтљив**, -а, -о који *топоће*, **торòкљив**, -а, -о који много *тороче*, **трепèрљив**, -а, -о који *трепери*, **трепèтљив**, -а, -о који *лако трепеће*, **ћутљив**, -а, -о који *мало говори*, **убòдљив**, -а, -о који *убада*, који *може да убоду*, **угиòбљив**, -а, -о који *може да се угиба*, **угòдљив**, -а, -о који *радо хоће да угоди*, **угрижљив**, -а, -о *заједљив*, **једак** [: угристи], **угрòжљив**, -а, -о који *угрожава*, **удàрљив**, -а, -о *склон ударању*, **тучи**, **ужèжљив**, -а, -о који *се може ужећи*, **узбòнљив**, -а, -о који *узбуњује*, **узнемирује**, **уздржљив**, -а, -о који *може*, који *уме да се уздржи*, **ујèдљив**, -а, -о *заједљив* [: ујести], **укварљив**, -а, -о који *се лако уквари*, **покварљив**, **укрутљив**, -а, -о који *се може укрутити*, **улагљив**, -а, -о који *се улагује*, **умиòрљив**, -а, -о који *умирује*, **упадљив**, -а, -о који *пада у очи својим изгледом*, **особинама и сл.** [: упасти], **упозòрљив**, -а, -о који *упозорава*, **успàвљив**, -а, -о који *доноси сан*, који *успављује*, **хàрчљив**, -а, -о који *много и лакомислено троши*, **расипа** /харчи/, **хрипљив**, -а, -о = хрипав [који *хрипа*], **хрипòтљив**, -а, -о који *хрипуће* !: хрипутати/, **шкòдљив** -а, -о који *шкоди*, **шкрипљив** -а, -о који *шкрипи*, **штèдљив**, -а, -о који *штеди*, који *уме штедети*, **штйпљив**, -а, -о који *штина*;

2) особина појма објекта мотивног глагола: -ив: **брањив**, -а, -о који *се може бранити*, **дозвòљив**, -а, -о који *се може дозволити*, **забрањив**, -а, -о који *може да буде забрањен*, који *се забрањује*, **заплèњив**, -а, -о који *се може заплени*, **избрòјив**, -а, -о који *се може избројити*, **извршив**, -а, -о који *се може извршити*, **излòжив**, -а, -о који *се може изложити*, **навòдњив**, -а, -о који *се може наводнити*, **надгласив**, -а, -о који *се може надгласити*, **надмàшив**, -а, -о који *се може надмашити*, **превазићи**, **наслòтив**, -а, -о који *се може наслутити*, **настањив**, -а, -о ков. који *се може настанити*, **негàсив**, -а, -о који *се не може угасити*, **неугасив**, **незавршив** -а, -о који *се не може завршити*, **незапàљив**, -а, -о који *не може да се запали*, **незаплèњив**, -а, -о који *се не може заплени*, **незатајив**, -а, -о који *се не може затајити*, **сакрити**, **незацèљив**, -а, -о који *се не може зацелити*, **излечити**, **неизбрòјив**, -а, -о који *не може да се изброји*, **неизрèцив**, -а, -о који *се не може изрећи*, **неизрèчив**, -а, -о в. *неизрецив*, **неиспèрив**, -а, -о који *се не може испрати*, **очистити**, **неиспòљив**, -а, -о који *се не може испољити*, **неистражив**, -а, -о који *се не може истражити*, **испитати**, **неисцèљив**, -а, -о који *се не може исцелити*, **неизлечив**, **ненадомèстив**, -а, -о који *се не може надоместити*, **ненаткриљив**, -а, -о који *се не може наткрилити*, **надмашити**, **необјàшњив**, -а, -о који *се не може објаснити*, **неодèљив**, -а, -о који *се не може оделити*, **неодлòжив**, -а, -о који *се не може одложити*, **неодвòјив**, -а, -о, који *се не може одвојити*, **неодржив**, -а, -о који *се не може одржати*, **неопйсив**, -а, -о који *се не може описати*, **неопòзив**, -а, -о који *се не може опозвати*, **неопорèцив** и **неопорèчив**, -а, -о који *се не може опорèћи*, **неопрòстив**, -а, -о који *се не може опростити*, **неосвòјив**, -а, -о који *се не може освојити*. **неогòђив**, -а,

-о који се не може, не сме отуђити, продати, **непорѐчив**, -а, -о = непоречив који се не може порећи, оборити, **непребрòдив**, -а, -о који се не може пребрòдити, **непребрòјив**, -а, -о који се не може пребрòјати, **непрегàзив**, -а, -о који се не може прегазити, **непрекршив**, -а, -о који се не може прекршити, **непремòстив**, -а, -о који се не може премостити, **непровѐдив**, -а, -о који се не може провести, остварити, **непрòзрив**, -а, -о који се не може прозрети, **загонетан**, **нераздвòјив**, -а, -о који се не може раздвојити, **неразјàшњив**, -а, -о који се не може разјаснити, **несапѐрив**, -а, -о који се не да, не може сапрати, **нерасплѐтив**, -а, -о који се не може расплести, **нерастумàчив**, -а, -о који се не може растумачити, **необјашњив**. **неспòјив**, -а, -о који се не може спојити, **несрãвњив**, -а, -о који се ни са чиме не може сравнити, **нескршив**, -а, -о који се не може скришити, **несаломљив**, **неслòжив**, -а, -о који се не може сложити, ускладити, **неумòљив**, -а, -о који се не може умолити, **неуништив**, -а, -о који се не може уништити. **неупорѐдив**, -а, -о који се не може у(с)поредити, **несравњив**, **неусвòјив**, -а, -о који се не може усвојити, **неутрòшив**, -а, -о који се не може утрошити, **неисцрпан**, **ограничив**, -а, -о који се може ограничити. **отрпив**, -а, -о који се може поднети [отрпети – М С], **пребрòјив**, -а, -о који се може пребрòјити, **превѐдив**, -а, -о који се може превести, **преглѐдив**, -а, -о који се може лако прегледати. **премѐстив**, -а, -о који се може преместити, **провѐдив**, -а, -о који се може провести, **прогòнив**, -а, -о који се може прогонити, **продужив**, -а, -о који се може продужити, **прòзрив**, -а, -о који се може прозрети, **процѐњив**, -а, -о који се може проценити, **раздѐљив**, -а, -о који се може разделити, **дељив**, **разјàшњив**, -а, -о који се може разјаснити. **распиљив**, -а, -о који се да распилити, **истругати**. **растумàчив**, -а, -о који се може растумачити, **рашчлањив**, -а, -о који се може рашчланити, **скрãтив**, -а, -о који се може скратити. **слòжив**, -а, -о што се може сложити, **спãљив**, -а, -о који се може спалити, **спòјив**, -а, -о који се може спојити, **срãвњив**, -а, -о који се може сравнити, **удаљив**, -а, -о који се може удаљити, **уклòњив**, -а, -о који се може уклонити, **укњижив**, -а, -о који се може укњижити. **унòвчив**, -а, -о који се може уновчити, **продати за новац**, **усвòјив**, -а, -о који се може усвојити, **прихватљив**, **утòљив**, -а, -о који се може утолити, **склòњив**, -а, -о који се може склонити;

-љив: **бројљив**, -а, -о који се може бројати, **вадљив**, -а, -о који се може вадити, **вòдљив**, -а, -о који се да водити, **добãвљив**, -а, -о који се може добавити, **додирљив**, -а, -о који се може додирнути, **доживљив**, -а, -о индив. који се може доживети, **дојмљив**, -а, -о који се може дојмити, **докажљив**, -а, -о што се може доказати, **достављив**, -а, -о који се може доставити. **дохвãтљив**, -а, -о који се може дохватити, **дрòбљив**, -а, -о који се лако дробити, **задржљив**, -а, -о који се може задржати, **залòжљив**, -а, -о што се може заложити, **затвòрљив**, -а, -о који се може затворити, **захвãтљив**, -а, -о који се може захватити, **збирљив**, -а, -о који може да се збира, **изговòрљив**, -а, -о који се може изговорити, **изнајмљив**, -а, -о који се може дати, **издати**

под најам [: изнајмити – М. С.], **израчунљив**, -а, -о који се може израчунати, **истребљив**, -а, -о који се може истребити, **крунљив**, -а, -о који се лако круни, **купљив**, -а, -о који се може купити, **надовезљив**, -а, -о који се може надовезати, **наставити**, **научљив**, -а, -о који се да научити, **недоживљив**, -а, -о који се не може доживети, **осетити**, **недопадљив**, -а, -о који се не може допасти, **свидети**, **недостаљив**, -а, -о који се не може доставити: ~ пошилка, **незагубљив**, -а, -о који се не може загубити, **незаметљив**, -а, -о који се не може приметити, **опазити**, **незаражљив**, -а, -о који се не може заразити, **незаустављив**, -а, -о који се не може зауставити, **неизговорљив**, -а, -о који се не може изговорити, **неизгубљив**, -а, -о који се не може изгубити, **неизмерљив**, -а, -о који се не може измерити, **неизмишљив**, -а, -о који се не може измислити, **неизрачунљив**, -а, -о који се не може израчунати, **неиспитљив**, -а, -о који се не може испитати, **неисправљив**, -а, -о који се не може исправити, **неистребљив**, -а, -о који се не може истребити, **нелечљив**, -а, -о који се не може лечити, **неломљив**, -а, -о који се не може ломити, **ненамирљив**, -а, -о који се не може намирити, **необуздљив**, -а, -о који се не може обуздати, **необухватљив**, -а, -о који се не може обухватити, **неопажљив**, -а, -о који се не може опазити, **неподмитљив**, -а, -о који се не може подмитити, **неполомљив**, -а, -о који се не може поломити, **непомерљив**, -а, -о који се не може померити, **непоновљив**, -а, -о који се не може поновити, **непревидљив**, -а, -о који се не да превидети, **непрекидљив**, -а, -о који се не може прекинути, **непреломљив**, -а, -о који се не може преломити, **непрепознатљив**, -а, -о који се не може препознати, **непрећутљив**, -а, -о који се не да, не може прећутати, који се мора рећи, **неприметљив**, -а, -о који се не може приметити, **непримљив**, -а, -о који се не може примити, **неприхватљив**, **неприхватљив**, -а, -о који се не може прихватити, **непровидљив**, -а, -о непровидан [: који се не може провидети – М. С.], **несамерљив**, -а, -о који се не може измерити [самерити – М. С.], **несатарљив**, -а, -о који се не може сатрти, **истрошити**, **нераскривљив**, -а, -о који се не може раскривити, **нерастављив**, -а, -о који се не може раставити, **нерастворљив**, -а, -о који се не може растворити, **неспознатљив**, -а, -о који се не може спознати, **недокучив**, **несношљив**, -а, -о који се не може сносити, **неподношљив**, **нестегљив**, -а, -о који се не може стегнути, **нестишљив**, -а, -о који се не може стиснути, **несхватљив**, -а, -о који се не може схватити, **неукрадљив**, -а, -о који се не може украсти, **неуловљив**, -а, -о који се не може уловити, **неуочљив**, -а, -о који се не може уочити, **неупотребљив**, -а, -о који се не може употребити, **неустаљив**, -а, -о који се не може уставити, **обновљив**, -а, -о који се може обновити, **обртљив**, -а, -о који се може обртати, **обујмљив**, -а, -о који се може обујмити, **одгонетљив**, -а, -о који се може одгонетнути, **одредљив**, -а, -о који се може одредити, **јасан**, **одрешљив**, -а, -о који се може одрешити, **опевљив**, -а, -о који се може опевати, **опонашљив**, -а, -о који се може опонашати. **оправљив**, -а, -о који се може оправити, **подмитљив**, -а, -о који се лако даје подмитити,

подношљив, -а, -о који се може подносити. **позајмљив**, -а, -о што се може позајмити, **појмљив**, -а, -о који се може појмити, **схватљив**, **покудљив**, -а, -о који може да се покуди, **померљив**, -а, -о који се лако може померити, **поновљив**, -а, -о који се *дâ*, који се може поновити, **поправљив**, -а, -о који се може поправити, **поткупљив**, -а, -о који се може поткупити, **превођљив**, -а, -о који се може превозити, **прегађљив**, -а, -о који се може прегазити, **прегибљив**, -а, -о који се може прегибати, **прегорљив**, -а, -о који се лако може прегорети, **прежалити**, **преломљив**, -а, -о који се лако лomi [: преломи – М. С.], **препознатљив**, -а, -о који се може лако препознати, **прерадљив**, -а, -о који се може прерадити, **прибављив**, -а, -о који се може прибавити, **прилепљив**, -а, -о који се лако лепи [: прилепи – М. С.], **припитомљив**, -а, -о који се може припитомити, **пробављив**, -а, -о који се лако пробави, **сварљив**, **прорачунљив**, -а, -о који се да прорачунати, **проходљив**, -а, -о проходан [којим, кроз који се може проходити], **разблажљив**, -а, -о који се може разблажити, **разбудљив**, -а, -о који се може разбудити, **размажљив**, -а, -о који воли да се мази, **разредљив**, -а, -о који се може разредити, **разумљив**, -а, -о који се може разумети, **раскидљив**, -а, -о који се може раскинути, **распоредљив**, -а, -о који се може распоредити, **расправљив**, -а, -о који се може расправити, **распршљив**, -а, -о који се може распршити, **растављив**, -а, -о који се може раставити на делове, **рушљив**, -а, -о који се може рушити, **саградљив**, -а, -о који се може саградити, **сазивљив**, -а, -о који се може сазвати, **сазнатљив**, -а, -о који се може сазнати, **саопштљив**, -а, -о који се може саопштити, **саслушљив**, -а, -о који се може саслушати, **свџљив**, -а, -о који се може свести, **редуцирати**, **сломљив**, -а, -о који се лако сломи, **смањљив**, -а, -о који се може смањити, **спашљив**, -а, -о који се може спасти, **спознатљив**, -а, -о који се може спознати, **стежљив**, -а, -о који се лако може стазати, **стезљив**, -а, -о в. **стежљив**, **топљив**, -а, -о који се може топити, **трљљив**, -а, -о који се лако трга, **убирљив**, који се може убрати, **наплатити**, **увлачљив**, -а, -о који се увлачи, који се може увући, **увџљив**, -а, -о који се може увести, **удишљив**, -а, -о који се може удисати; који се удише, **укидљив**, -а, -о који се може укинути, **уклонљив**, -а, -о који се може уклонити, **уклоњив**, **укротљив**, -а, -о који се може укротити, **умножљив**, -а, -о који се може умножити, **упамтљив**, -а, -о који се дуго памти, **усклађљив**, -а, -о који се може довести у склад, [: ускладити], **утаманљив**, -а, -о који се може утаманити, **уништити**, **цепљив**, -а, -о који се лако *цена*: ~ дрво, **читљив**, -а, -о који се лако чита, **ширљив**, -а, -о који се може ширити, *растегљив*;

3) придеви изведени помоћу оба суфикса (*-ив* и *-љив*) од истог глагола, са истим значењем и истом функцијом (особина субјекта или објекта мотивног глагола); будући да је веза ових суфикса у РМС на три начина обележена, ми ћемо је тако и навести (иако мислимо да је посредни манир наших лексикографа): (а) *-ив* в. *-љив*; (б) *-ив* = *-љив* и *-љив* = *-ив*; (в) *-ив* и *-љив*:

(а) – особина субјекта мотивног глагола: **гањив**, -а, -о в. *ганљив*. **гањљив**, -а, -о *дирљив*; *који узбуђује*; *осетљив*, **гибив**, -а, -о в. *гибљив*. **гибљив**, -а, -о *који се гиба*, *покретљив*, **горив**, -а, -о в. *горљив*. **горљив**, -а, -о *који лако гори*, **згрушив**, -а, -о в. *згрушљив*. **згрушљив**, -а, -о *који се може згрушати*, *који се лако згрушава*, **лажив**, -а, -о *покр. в. лажљив*. **лажљив**, -а, -о *склон лагању*, *који радо лаже*, **негибив**, -а, -о в. *негибљив*. **негибљив**, -а, -о *који се не може гибати*, *покретати*, *непокретан*, *непомичан*, **непромєнив**, -а, -о в. *непроменљив*, **непромєњив**, -а, -о = *непроменљив*. **непромєнљив**, -а, -о *који се не мења*, *увек исти*, **промєнљив**, -а, -о *који се лако и често мења*, *непостојан*, *колебљив*. **промєњив**, -а, -о в. *променљив*, **раздражив**, -а, -о в. *раздражљив*. **раздражљив**, -а, -о *који раздражује*, *изазива гнев*, **хлапив**, -а, -о в. *хлапљив*. **хлапљив**, -а, -о *који лако хлапи*, *испарљив*.

– особина објекта мотивног глагола: **видив**, -а, -о *заст. в. видљив* **видљив**, -а, -о *који се може видети*, *видан*, *уочљив*, **измєрив**, -а, -о в. *измерљив*. **измєрљив**, -а, -о *који се може измерити*. **кршив**, -а, -о в. *кришљив*. **кршљив**, -а, -о *који се лако криши*, *ломљив*, **лєпив**, -а, -о в. *лепљив*. **лєпљив**, -а, -о *који се лепи*, **мєрив**, -а, -о, в. *мерљив*. **мєрљив**, -а, -о, *који се може мерити*, **надокнадив**, -а, -о *који се може надокнадити*. **надокнадљив**, -а, -о в. *надокнадив*, **невидив**, -а, -о в. *невидљив*. **невидљив**, -а, -о *који се не види*, *који се не може видети*; *неприметан*, **недокажив** -а, -о *недоказив*. **недоказив**, -а, -о *који се не може доказати*, *потврдити доказима*, **недостижив**, -а, -о *који се не може достићи*, *недостижан*. **недостижљив**, -а, -о *недостижив*, **неизбєжив**, -а, -о *који се не може избећи*. **неизбєжљив**, -а, -о в. *неизбежив*, **неодгонєтив**, -а, -о в. *неодгонетљив*. **неодгонєтљив**, -а, -о *који се не може одгонетнути*, **непојмив**, -а, -о в. *непојмљив*. **непојмљив**, -а, -о *који се не може појмити*, **опорєжив**, -а, -о в. *опорезив*. **опорєзив**, -а, -о *који се може опорезовати*, *који подлеже порези*, **препоручив**, -а, -о в. *препоручљив*. **препоручљив**, -а, -о *који се може препоручити*, *који заслужује препоруку*, **прихватив**, -а, -о в. *прихватљив*. **прихватљив**, -а, -о *који се може прихватити*, **промєнљив**, -а, -о *који се лако и често мења*, *непостојан*, *колебљив*. **промєњив**, -а, -о в. *променљив*, **уплатив**, -а, -о *који се плаћа*, *који се може платити*. **уплатљив**, -а, -о в. *уплатив*.

(б) – особина субјекта мотивног глагола: **грамжив**, -а, -о = *грамзив* *који испољава особину да грамзи*, *лаком*. **грамзив**, -а, -о = *грамжљив*, **засєнљив**, -а, -о = *засєњив* *који засєњује*. **засєњив**, -а, -о = *засєнљив*, **застарив**, -а, -о = *застарљив* *који може застарети*, *који подлеже застаревању*. **застарљив**, -а, -о = *застарив*. **измєнљив**, -а, -о = *измєњив* *који има способност да се мења*. **измєњив**, -а, -о = *изменљив*, **незастарив**, -а, -о = *незастарљив* *који не застарева*, *који не може застарити*. **незастарљив**, -а, -о = *незастарив*, **незбуњив**, -а, -о = *незбуњив* *који се не да збунити*, *који није збуњив*. **незбуњив**, -а, -о = *незбуњљив*, **непогрєшив**, -а, -о *који не греши*, *који не може погрєшити*.

непогрешљив, -а, -о в. *непогрешив*. **непокварив**, -а, -о *непокварљив*. **непокварљив**, -а, -о *који није подложен, склон кварењу, некварљив; који се не може покварити*. **непоколебљив**, -а, -о *непоколебљив*. **непоколебљив**, -а, -о *који се не може поколебати; чврст, постојан, доследан*. **непроменљив**, -а, -о = непромењив *који се не мења, који се не може мењати, увек исти*. **непромењив**, -а, -о = непроменљив. **непропуствив**, -а, -о = непропустљив *који не пропушта воду*. **непропуствљив**, -а, -о = непропустив. **несагорив**, -а, -о = несагорљив **1.** *који не може сагорети, који се не да запалити*. **2.** *који не може до краја изгорети, стално запаљен*. **несагорљив**, -а, -о = несагорив. **несуздржив**, -а, -о = неуздржив, не(с)уздржљив *који се не може (с)уздржати, необуздан*. **несуздржљив**, -а, -о = несуздржив. **неувенљив**, -а, -о = неувенљив *који не може увенути*. **неувенљив**, -а, -о = неувенљив. **неуздржив**, -а, -о = несуздрж(љ)ив. **неуздржљив**, -а, -о = несуздрж(љ)ив. **неустрашив**, -а, -о = неустрашљив *смео, одважан, срчан, храбар*. **неустрашљив**, -а, -о = неустрашив. **обманљив**, -а, -о *који обманује, заварава, варљив*. **обманљив**, -а, -о *обманљив*. **одражљив**, -а, -о = одразив *који има својство да се одражава у нечему*. **одразив**, -а, -о = одражљив. **одржив**, -а, -о *који се може одржати, одбранити, сачувати*. **одржљив**, -а, -о *одржив*. **погрешив**, -а, -о = погрешљив *који може погрешити*. **погрешљив**, -а, -о = погрешив. **пресушив**, -а, -о = пресушљив *који може пресушити, усахнути*. **пресушљив**, -а, -о = пресушив. **прионљив**, -а, -о **1.** *који лако прионе, прихвати се, придржи се*. **2.** *који сасвим прилежи, тесан: ~ одело*. **прионљив**, -а, -о *прионљив*. **пролазив**, -а, -о *који пролази, који траје неко време, који није сталан*. **пролазљив**, -а, -о *пролазив*. **сагорив**, -а, -о = сагорљив *који може сагорети*. **сагорљив**, -а, -о = сагорив. **сканљив**, -а, -о *који се сканује, који се споро, тешко одлучује, колебљив*. **сканљив**, -а, -о *сканљив*. **суздржив**, -а, -о в. *суздржљив*. **суздржљив**, -а, -о *који уме да се суздржи, савлада, устрашив*, -а, -о = устрашљив *застрашљив, застришујући*. **устрашив**, -а, -о = устрашив,

– особина објекта мотивног глагола: **докучив**, -а, -о = докучљив *који се лако може докучити*. **докучљив**, -а, -о = докучив. **допуствив**, -а, -о = допуствљив **а.** *који се може допустити*. **б.** *који се може примити, схватити*. **допустљив**, -а, -о = допустив. **достижљив**, -а, -о = достижив *који се може достићи*. **достижљив**, -а, -о = достижив. **заменљив**, -а, -о = **заменљив** *који се може заменити*. **занемарив**, -а, -о = занемарљив *који се може занемарити*. **занемарљив**, -а, -о = занемарив. **избежив**, -а, -о = избежљив *који се може избећи*. **избежљив**, -а, -о = избежив. **излечив**, -а, -о = излечљив *који се може излечити*. **излечљив**, -а, -о = излечив. **измерив**, -а, -о в. *измерљив*. **измерљив**, -а, -о *који се може измерити*. **искоренљив**, -а, -о = искоренљив *који се може искоренити*. **искоренљив**, -а, -о = искоренљив. **искористив**, -а, -о = искористљив *који се може искористити*. **искористљив**, -а, -о = искористив. **испоредив**, -а, -о = испоредљив *који се може испоредити*. **испоредљив**, -а, -о = испоредив. **испуњив**, -а, -о = испуњив *који се може испунити, остварити*.

испуњив, -а, -о = испунљив, **накнадив**, -а, -о = накнадљив, *који се може накнадити, заменити чиме*. **накнадљив**, -а, -о = накнадив, **незадржив**, -а, -о = незадржљив *који се не може задржати, зауставити*. **незадржљив**, -а, -о = незадржив, **незалечив**, -а, -о = незалечљив *који се не може залечити, неизлечив*. **незалечљив**, -а, -о = незалечив, **незамењив**, -а, -о = незамењив *који се не може заменити, изванредан*. **незамењив**, -а, -о = незамењљив, **неизведив**, -а, -о = неизведљив и неизводив *који се не може извести, неостварљив*. **неизведљив**, -а, -о = неизведив, **неизвршив**, -а, -о = неизвршљив *неостварљив, неиспуњив, немогућан*. **неизвршљив**, -а, -о = неизвршив, **неизгладив**, -а, -о = неизгладљив *неизбрисив, вечит*. **неизгладљив**, -а, -о = неизгладив, **неиздржив**, -а, -о = неиздјљив *неподношљив*, **неиздржљив**, -а, -о = неиздржив, **неизлечив**, -а, -о = неизлечљив *који се не може излечити*, **неизлечљив**, -а, -о = неизлечив, **неизмењив**, -а, -о = неизмењив *који се не мења, који се не може изменити*. **неизмењив**, -а, -о = неизменљив, **неизразљив**, -а, -о *неизразив*. **неизразив**, -а, -о *који се не може изразити, неисказив, неизрецив, неискажљив*, -а, -о *неисказив*. **неисказив**, -а, -о *који се не може исказати*, **неискоренљив**, -а, -о = неискорењив *који се не може искоренити*. **неискоренљив**, -а, -о = неискоренљив, **неиспуњив**, -а, -о = неиспуњив *који се не може испунити, неизвршив, неостварљив*. **неиспуњив**, -а, -о = неиспуњљив, **неисцрпив**, -а, -о = неисцрпљив *који се не може исцрпiti ...непресушив*. **неисцрпљив**, -а, -о = неисцрпив, **ненадокнадив**, -а, -о = ненакнадив *који се не може на(до)кнадити; незамењљив* **ненадокнадљив**, -а, -о *ненадокнадив*, **ненакнадив**, -а, -о = ненадокнадив. **ненакнадљив**, -а, -о *ненакнадив*, **неодредив**, -а, -о = неопредељив *који се не може одредити*. **неопредељив**, -а, -о = неопредедив, **неостварив**, -а, -о *који се не може остварити*. **неостварљив**, -а, -о = неостварив, **неотклонив**, -а, -о *неотклонљив*. **неотклонљив**, -а, -о = неотклоњив *који се не може отклонити*. **неотклоњив**, -а, -о = неотклонљив, **непобедив**, -а, -о *који се не може победити*. **непобедљив**, -а, -о = непобедив, **неповредив**, -а, -о = неповредљив *који се не може повредити, оштетити; од чега се не може одвојити један део, целовит, интегралан*. **неповредљив**, -а, -о = неповредив, **неподерив**, -а, -о = неподерљив *који се не може подерати, поцепати*. **неподерљив**, -а, -о = неподерив, **неподносив**, -а, -о *неподношљив*. **неподношљив**, -а, -о *који се не може поднети, подносити, трпети*, **непокорив**, -а, -о *непокорљив*. **непокорљив**, -а, -о *који се не може покорити*, **непреводив**, -а, -о = непреводљив *који се не може превести с једног језика на други, специфичан за један језик*. **непреводљив**, -а, -о = непреводив, **непредвидив**, -а, -о = непредвидљив *који се не може предвидети, неочекиван*. **непредвидљив**, -а, -о = непредвидив, **неразлучив**, -а, -о = неразлучљив *нераздвојан неодвојив, недељив*. **неразлучљив**, -а, -о = неразлучан, **нераскидив**, -а, -о = нераскидљив *који се не може раскинути*, **нераскидљив**, -а, -о = нераскидив, **неувредив**, -а, -о = неувредљив *који се не сме увредити, обешчастити*. **неувредљив**, -а, -о = неувредив, **неутажив**, -а, -о = неутажљив *који се не може утажити, уто-*

лити. **неутажљив**, -а, -о = неутажив, **неутешив** = неутешљив који се не може утешити, **неутешљив**, -а, -о = неутешан, **обрадив**, -а, -о који се може, који се да обрађивати. **обрадљив**, -а, -о обрадив, **одвојив**, -а, -о који се може одвојити. **одвојљив**, -а, -о одвојив, **озледив**, -а, -о озледљив. **озледљив**, -а, -о који се може озледити; који се лако озледи, **рањив**, **оплодив**, -а, -о = оплодљив који се може оплодити. **оплодљив**, -а, -о = оплодив, **опружив**, -а, -о = опружљив који се може опружити, **еластичан**. **опружљив**, -а, -о = опружив. **оптужив**, -а, -о = оптужљив који се може оптужити, **окривити**. **оптужљив**, -а, -о = оптужив, **освојив**, -а, -о = освојљив који се може освојити, **заузети**. **освојљив**, -а, -о = освојив, **оспорив**, -а, -о који се може оспорити. **оспорљив**, -а, -о оспорив, **остварив**, -а, -о = остварљив који се може остварити, **изводљив**. **остварљив**, -а, -о = остварив, **отклоњив**, -а, -о = отклоњив који се може отклонити. **отклоњив**, -а, -о = отклонљив, **отплатив**, -а, -о = отплатљив који се може отплатити. **отплатљив**, -а, -о = отплатив, **отуђив**, -а, -о који се може отуђити. **отуђљив**, -а, -о в. **отуђив**, **оцењив**, -а, -о = оцењив који се може оценити. **оцењив**, -а, -о = оцењљив, **победив**, -а, -о = победљив који се може победити. **победљив**, -а, -о = победив, **подерив**, -а, -о = подерљив који се може лако подерати. **подерљив**, -а, -о = подерив, **пребродив**, -а, -о који се може пребродити. **пребродљив**, -а, -о пребродив, **преводив**, -а, -о = преводљив који се може превести. **преводљив**, -а, -о = преводив, **предвидив**, -а, -о = предвидљив који се може предвидети. **предвидљив**, -а, -о = предвидив, **премостив**, -а, -о = премостљив који се може премостити, **прећи**. **премостљив**, -а, -о = премостив, **преносив**, -а, -о = преношљив који се може преносити. **преносљив**, -а, -о = преносив, **претворив**, -а, -о = претворљив који се може претворити у нешто друго; **претворљив**, -а, -о = претворив, **привлачив**, -а, -о = привлачљив који се може привући, **привлачљив**, -а, -о = привлачив, **применљив**, -а, -о = примењив који се може применити. **примењив**, -а, -о = применљив, **пружив**, -а, -о = пружљив који се лако може пружити, **растегљив**. **пружљив**, -а, -о = пружив, **развлачив**, -а, -о = развлачљив који се може развући, **растегљив**. **развлачљив**, -а, -о = развлачив, **раздвојив**, -а, -о = раздвојљив који се може раздвојити, **растављив**. **раздвојљив**, -а, -о = раздвојив, **разлучив**, -а, -о = разлучљив који се може разлучити. **разлучљив**, -а, -о = разлучив, **разорив**, -а, -о = разорљив који се може разорити. **разорљив**, -а, -о = разорив, **разрешив**, -а, -о = разрешљив који се може разрешити. **разрешљив**, -а, -о = разрешив, **разрушив**, -а, -о = разрушљив који се може разрушити. **разрушљив**, -а, -о = разрушив, **рањив**, -а, -о = ранљив који може бити рањен, **повредљив**. **рањив**, -а, -о = ранљив, **расклопив**, -а, -о **расклопљив**. **расклопљив**, -а, -о који се може расклопити, **растворив**, -а, -о **растворљив**. **растворљив**, -а, -о који се раствара..., **растежљив**, -а, -о **растегљив**. **растегљив**, -а, -о који се може растезати, **растопив**, -а, -о **растопљив**. **растопљив**, -а, -о који се може растопити, који се лако растопи, **склопив**, -а, -о = склопљив који се може склопити. **склопљив**, -а, -о = склопив, **угасив**, -а, -о = уташљив који се

може угасити, који се лако гаси. **уга̀шљив**, -а, -о = угасив, **упорѐдив**, -а, -о који се пореди, који се може упоређивати. **упорѐдљив**, -а, -о упоредив, **употрѐбив**, -а, -о в. употребљив. **употрѐбљив**, -а, -о који се може употребити, **усавр̀шив**, -а, -о = усавршљив који се може усавршити. **усавр̀шљив**, -а, -о = усавршив. **утѐрив**, -а, -о = утерљив који се може наплатити, наплатив: ~ дуг. **утѐрљив**, -а, -о = утерив.

(в) – особина субјекта мотивног глагола: **поврѐдив** и **поврѐдљив**, -а, -о који се може повредити.

– особина објекта мотивног глагола: **неизвѐдив** и **неизвѐдљив**, -а, -о = неизведив, **ненару̀шив** и **ненару̀шљив**, -а, -о који се не може нарушити. **неодбранљив** и **неодбрањив** који се не може бранити, одбранити, **неоцењљив** и **неоцењив**, -а, -о који се не може оценити, који има велику цену, велику вредност, **неоповр̀гљив**, -а, -о, и **неоповр̀зив**, -а, -о који се не може оповрћи, оповргнути, **непотрѐшив** и **непотрѐшљив**, -а, -о који се не може потрошити, **непримѐнљив** и **непримѐнив**, -а, -о који се не може применити, **непрорачу̀нљив** и **непрорачу̀нив**, -а, -о који се не може прорачунати, **непроцењљив** и **непроцењив**, -а, -о који се не може проценити, **нераздрѐшив** и **нераздрѐшљив**, -а, -о који се не може раздрешити, **нераскло̀пив** и **нераскло̀пљив**, -а, -о који се не може расклопити, **нераспрѐдив** и **нераспрѐдљив**, -а, -о који се не може распрести, **нерасто̀пив** и **нерасто̀пљив**, -а, -о који се не може растопити, **нерашчла̀нљив** и **нерашчла̀нив**, -а, -о који се не може рашчланити, **неубла̀жив** и **неубла̀жљив**, -а, -о који се не може ублажити, **растѐзив** и **растѐзљив**, -а, -о који се може растезати, **свѐдив** и **свѐдљив** -а, -о који се да свести, сажети, сводљив.

И да бисмо имали сву скупљену грађу на једном месту, додаћемо овде и придеве са суфиксима *-ив* и *-љив* изведене од именица и придева.

(1) особина обиловања или само присуства онога што значи мотивна именица:

-ив: **благѐстив**, -а, -о покр. *милостив, благ, добродушан*. [: *благост*], **брвљив**, -а, -о који има *брваљ* у глави [: *брваљ, брвља* м зоол. *врста тракуље*]; *фиг. луд, махнит, даждив*, -а, -о *даждевит* [*даждевит*, -а, -о = *даждовит* који обилује даждем, *кишовит*.], **драгѐстив**, -а, -о *драгостан* (1) [*који је пун драгости, пријатан*], **жа̀лостив**, -а, -о **1.** *мека срца; пун саучешића, сажавив*. **2. а.** *пун сете, тужан, меланхоличан*. **б. в.** *жалостан* (2а) [*који је у бедном стању, бедан*], **земљив**, -а, -о *земљав* (1) [*упрљан, умазан земљом*], **кашљив**, -а, -о = *кашљав* [*који много кашље; који болује од кашља*], **крмељив**, -а, -о = *крмељав* [*пун крмеља; с крмељима на очима*], **мењив**, -а, -о *пун мемле, влажан*, **мрљив**, -а, -о в. *мрљав* [*који има на себи мрље; каљав, прљав.*], **пепељив**, -а, -о *пепељав* (2) [*посут пепелом, напепељен*], **плѐснив**, -а, -о који је *покривен плесни, који је пун плесни, који мирише на плесан*. **ра̀достив** и **радѐстив**, -а,

-о в. *радостан* [: радост], *слутњив*, -а, -о *који је пун слутњи*, *смётљив*, -а, -о покр. *који је пун смећа*, *прљав*. [: сметље с смеће], *шалјив*, -а, -о *а. који прави шале*. **б.** *досетљив*, *духовит*. **в.** *весео*,

-љив: *барљив*, -а, -о *баровит*, *мочваран* [: бара], *барућљив*, -а, -о *који има мирис и укус барута (о води)*, *барушљив*, -а, -о в. *баровит*. [: баруштина ж аугм. од бара.], *болёжљив*, -а, -о = *болешљив* *који често побољева*, *који је слабог здравља*, *болешљив*, -а, -о = *болежљив*. [: болест], *бршљив*, -а, -о покр. *црвоточан* [: брш, брши ж *црв*, *црвоточина у дрвету*], *бувљив*, -а, -о у коме има бува, *који је пун бува*, *бушљив*, -а, -о у коме има буха, *који је пун буха*, *вагашљив*, -а, -о *пун вагаша*, *вашљив*, -а, -о у којему има ваши(ју), *ушљив*, *влацљив*, -а, -о *пун влаце*, *вранцљив*, -а, -о = *вранцав* [*болестан од вранца*, *вренгав*], *вратљив*, -а, -о *пун врата*², *љуља*, *вугљив*, -а, -о *који упија и пушта влагу* [: *вуга*² ж *плесан*, *буђ*], *гашљив*¹, -а, -о = *гашњав* *који заударна на гас*, *плин*, *грјжљив*, -а, -о **1.** *који је болестан од гриже*¹ (1), *срдоболан*. **2.** *који има рђаву*, *лошу нарав*. [: *грижа*¹], *грохотљив*, -а, -о *претерано смешан*, *који изазива грохотан смех*. [: *грохот*], *гусарљив*, -а, -о *пун гусара*, *хајдука*, *далакљив*, -а, -о *који болује од далака*, *слезине*, *драчљив*, -а, -о *драчав* [*који је пун драча или драче*, *трновит*.], *дремёжљив*, -а, -о в. *дремљив*. [: *дремез*], *жабљив*, -а, -о *који има жаба*, у коме има жаба, *жалобљив*, -а, -о *жалобан (а)* [*који је пун жалобе*, *жалости*, *тужан*], *жјжљив*, -а, -о *који је пун жижака* (4), *поједен од жижака*, *жучљив*, -а, -о *заједљив*, *једак*; *оштар* [: *жуч*], *задуљив*, -а, -о покр. *који болује од задухе*, *сипљив*. [: *задуха* *астма*], *звекётљив*, -а, -о *звекетав* [*који одаје звекет*], *зимљив*, -а, -о **1.** *осетљив на зиму*, *хладноћу*. **2.** *хладан*, *студен*, *изворљив*, -а, -о *песн. који има много извора*, *инадљив*, -а, -о в. *инатљив* [: *инад*], *инатљив*, -а, -о [: *инат*], *језичљив*, -а, -о в. *језичан* [*који претерано много говори*, *брбљив*], *катарљив*, -а, -о *који је пун катара*, *кишљив*, -а, -о *који обилује кишом*, *кишан*, *кишовит*, *кобљив*, -а, -о *злослутан*, *који зло доноси* [: *коб*], *кошљив*, -а, -о *који је пун ситних костију*, *крикљив*, -а, -о *праћен криком*; *који се чини криком*, *манљив*, -а, -о *који има мана*, *недостатака*, *ошљив*, -а, -о у коме има осја, *пун осја* *паучљив*, -а, -о *пун паучине*, *покривен паучином*, *поздёрљив*, -а, -о *који је пун поздера*. *позорљив*, -а, -о *позоран*, *пажљив* (*позоран* *који испољава позор*, *који ради с позором*), *похотљив*, -а, -о *пун путених жеља*; *који изражава путеност*. [: *похот*], *прашљив*, -а, -о *пун прашине*, *прашан*, *пужљив* -а, -о *клизав*; *слузав*, *љигав*.[: *пуж*], *рибљив*, -а, -о *богат рибом*, *пун рибе*, *рошљив*, -а, -о *необ. орошен*, *влажан*. [: *роса*], *својатљив*, -а, -о *пријатељски расположен*, *присан*, *рођачки*. [: *својат*, -и], *сврабљив*, -а, -о *који има свраб*, *шугав*, *севёрљив*, -а, -о *који дува са севера*, *хладан*, *смешљив*, -а, -о *који је склон смеху*, *смејању*, *смрадљив*, -а, -о *који је пун смрада*, *сојљив*, -а, -о *који је добра соја*, *спавёжљив*, -а, -о в. *спављив*. [: *спавез*], *срамёжљив*, -а, -о *који лако осети срамеже*, *срам*, *стидљив*, *трављив*, -а, -о *травнат*. [: *трава*], *ћудљив*, -а, -о *који је настране*, *про-*

менљиве ћуди, *несталан*, *хировит*, **ушљив**, -а, -о у којему има ушију, *вашљив*. **хајдучљив**, -а, -о у коме има хајдука, **хрпоџљив**, -а, -о праћен хрпотом: *ситљив*, **шеварљив**, -а, -о обрастао у шевар, **шегљив**, -а, -о који радо збија, чини шеге, шале (с ким).

-ив = *-љив*: **глибив**, -а, -о в. *глибовит*, **глибљив**, -а, -о покр. в. *глибовит* [који је пун глиба, *блатњав*], **незлџив**, -а, -о = незлџив који никоме зла не жели, који није злџан, пакостан, ненавидан. **незлџљив**, -а, -о = незлџив. [: злоба], **сањљив**, -а, -о сањив. **сањив**, -а, -о 1. коме се спава, на коме се огледа потреба, жеља за сном; ... 2. Фиг. сањалачки, сањарски. 3. који има, носи трагове сна. 4. који позива на сан, *успављив*, **црвљив**, -а, -о в. *црвљив*. **црвљив**, -а, -о 1. а. пун црва, *пушљив*, *уцрван*. б. који су изгрзли црви. 2. фиг. сличан црву, *немиран* као црв.

(2) особина иста као и код мотивног придева или са нијансом деминутивности:

-ив: **болџив**, -а, -о *сажљив*, *нежан*, *мека срца* [: *болећи*, -а, -е], **лџив**, -а, -о в. *лен*, **лењив**, -а, -о в. *лен*, **летџив**, -а, -о покр. који је у лету, *летећи*, **молџив**, -а, -о који изражава молбу, пун молбе, **седењив**, -а, -о који се врши седећи, *седећке*, *непокретан*, *седећи*, **сиктењив**, -а, -о *сиктав* [који карактерише *сиктање*, који је пун *сиктања*], **спавањив**, -а, -о који је под *утицајем сна*, *сањив*, *дремљив*, *поспан*.[: *спаваћи*]

Прегледаћемо сада, у најкраћем, у светлу ове опширније грађе Стевановићеве закључке на крају поменуте студије (Стевановић 1970: 550–558). При том се нећемо враћати на оно о чему смо већ расправљали: за М. Стевановића *-ив* и *-љив* су варијанте истог суфикса (*љ* је пришло суфиксу *-ив* фонетским путем или аналогijом), а за нас су то два посебна суфикса чији је постанак, по нама, најубедљивије објаснио А. Белић.

Придеви на *-ив* изведени од глагола и именица ређи су од оних на *-љив*, али нису сасвим ретки. То нам потврђује и материјал. Али се нешто ипак мора кориговати: „Знатно чешће уз тај наставак [-ив – М. С.] спреда се јавља сугласник *љ*, који је првобитно добивен тамо где је било фонетских услова за његову појаву. А после се овај наставак у облику *-љив* јавио аналогijом у врло многим другим случајевима” (Стевановић 1970: 556–557). – Ми ово не прихватамо ни у принципу ни конкретно; у принципу јер не верујемо да сложени суфикси настају „тамо где је било фонетских услова” него тамо где је било творбених услова за њихов наставак и нису се „у врло многим другим случајевима” јавили аналогijом него су као самостални суфикси ширили своју употребу, често и на рачун старијих суфикса од којих су постали творбеним путем. Конкретно – у структури суфикса *-љив* садржане су две творбене морфеме: суфикс *-ив* и партиципска морфема *-љ-*, а почео се ширити, употребљавати

напоредо са *-ив* па и науштрб њега, тек када су нестали из употребе партиципи типа *грабљь*, *вабљь* и сл.

Тачно је да се *-ив* боље сачувао код придева изведених од именица, али не стоји да је „потпуно доследно тамо где се општи (именички) део завршава сугласничком групом *ст*” (упор. *болешљив* /: болест/, *кошљив* /: кост/), „као и у примерима где се општи део завршавао неким меким сугласником” (в. *сојљив* /: сој/), а ни то да *-љив* дословно имају „придеви изведени од именица с основом на неки уснени или на сугласник *л*” јер, прво, не може се од основе на сугласник *л* градити придев са суфиксом *-љив* (једини Стевановићев пример *мемљив* није изведен суфиксом *-љив* него суфиксом *-ив* од именице *мемла*) и, друго, прикупљени материјал показује дублетну употребу придева: *глибив* и *глибљив* (: глиб), *незлюбив* и *незлюбљив* (: злоба), *црвив* и *црвљив* (: црв).

Према М. Стевановићу: „И придеви с наставком *-ив* изведени од глагола доследно чувају овај облик тога наставка ако се општи део њихов завршава неким меким сугласником ...” – Да је доследно – није јер наша грађа показује и придеве са суфиксом *-љив*: *бројљив*, *одвојљив*, *освојљив*, *отуђљив*, *раздвојљив*, *сканљив* /: скањивати се/ (са извршеним разједначавањем двају суседних меких сугласника).

„Исто тако” – наставља даље М. Стевановић – „доследно је чување облика овога наставка условљено непосредно претходним зубним струјним сугласницима *з* и *с* и зубном африкатом *џ*. А с ретким изузецима наставка *-ив* се чува у томе облику и иза сугласничких скупова *ст*, *зд* и *шт*”. – Овде га примери из речника још више демантују. Наиме, иза наведених сугласника и сугласничких група не чува се доследно *-ив*, има подоста примера са суфиксом *-љив*: после *з*: *грожљив* (: грозити се), *понижљив* (понизити), *проналажљив* (проналазити), *суспрезљив* (суспрезати се), *сустежљив* и *сустезљив* (сустезати се), *угрижљив* (угризати), *угрожљив* (угрозити), *докажљив* (доказати), *надовезљив* (надовезати се), *незаражљив* (заразити), *некажљив* (казати), *неопажљив* (опазити), *превожљив* (превозити), *прегажљив* (прегазити), *размажљив* (размазити), *стежљив* и *стезљив* (стезати), *увожљив* (увозити); *недокажљив* и *недоказив* (доказати), *опажљив* и *опазив* (опазити), *опорезљив* и *опорезив* (опорезовати), *грамжљив* и *грамзив* (грамзити), *неизражљив* и *неизразив* (изразити), *неискажљив* и *неисказљив* (исказати), *одражљив* и *одразив* (одразити), *пролажљив* и *пролазљив* (пролазити), *растезљив* и *растезив* (растезати), *запажљив* и *запазив* (запазити), *изражљив* и *изразив* (изразити), *незајажљив* и *незајазив* (зајазити); после *с*: *поношљив* (поносити се), *пркошљив* (пркосити), *гашљив* (гасити), *несношљив* (сносити), *подношљив* (подносити), *спашљив* (спасти), *удишљив* (удисати); *неподношљив* и *неподносив* (подносити), *преношљив* и *преносив* (преносити), *угашљив* и *угасив* (угасити); после *џ*: *помицљив* (помицати); после *ст*: *непопустљив* (попустити), *попустљив* (попустити), *пропустљив* (пропустити); *допустљив* и *допустив* (допустити),

искористљив и *искористив* (искористити), *непропустљив* и *непропустив* (пропустити), *премостљив* и *премостив* (премостити), *опростљив* и *опростив* (опростити); после **зд**: *необуздљив* (обуздати); после **шт**: *крештљив* (крештати), *саопштљив* (саопштити); *несаопштљив* и *несаопштив*.

Иза предњонепчаних сугласника који су по постанку били меки а касније су очврсли (**ч**, **ж**, **ш**) има доста примера са суфиксом *-ив* и *-љив*: *згрушив* и *згрушљив* (згрушати), *раздражив* и *раздражљив* (раздражити), *препоручив* и *препоручљив* (препоручити) и др. И ту је М. Стевановић у праву (ако занемаримо, по нама, погрешно тумачење суфикса *-ив* и *-љив*).

Истина је и да „дела врста сложених придева с глаголом *љубити* (волети) у основи стриктно чува првобитни облик наставка *-ив*“, али не „супротно и од фонетске и од значењске условљености“, јер ту нема никакве фонетске условљености, а што се значењске тиче, колико год М. Стевановић, а ту није сам, покушавао да *-ив* веже за придеве који показују особину објекта мотивног глагола а *-љив* за особину субјекта мотивног глагола, грађа то не потврђује – има доста примера да придеви са суфиксом *-ив* значе особину субјекта глагола у основи (упор. *брљив*, *брстив*, *кревельив*, *треперив* и сл.), а придеви са суфиксом *-љив* објекта (*бројљив*, *дохватљив*, *изговорљив* и др.).

Стјепан Бабић, видели смо, говори о суфиксима *-ив*, *-јив* и *-љив*. Ми, поновићемо, не прихватамо *-јив* као засебан суфикс јер не видимо ни где је могао постати ни како се осамосталио. А сагласни смо да између придева са суфиксима *-ив* и *-љив*, „нема никакве разлике у значењу нити се зарађа икаква тежња да значења утјеку на расподјелу тих суфикса“ (Бабић 1986: 423). То потврђује и наша прикупљена грађа. Оно што се не може прихватити, по нама, јесте Бабићево одређивање значења ових придева: „Pridjevi sa sufiksima *-iv*, *-jiv* i *-ljiv* znače da se može izvršiti ono što znače osnovni glagoli. Najčešće pridjevi imaju pasivno značenje, tj. kazuju da se što može učiniti. Značenje se najbolje može opisati preoblikom → који се може inf. *izmjerljiv* → који се може измјерити.“ – Придеви, значе о с о б и н у, а из тога следи: а) не могу да значе да се може извршити оно што значе основни глаголи, б) не могу имати пасивно (ни активно) значење, в) не казују да се што може учинити и г) погрешна је „преоблика“ – *измјерљив* → који се може измјерити јер се односи на именички појам, а за придев је боље (и, по нама, једино тачно) – *измјерљив* → особина онога који се може измјерити. А ако смо рекли да придеви не могу имати пасивно значење, подразумева се да не могу имати ни активно значење и зато се не може прихватити ни следећа Бабићева констатација: „U aktivnom značenju obično znače da tko lako, rado ili često čini ono što znači glagol u pridjevnoj osnovi. Značenje takvih pridjeva može se opisati preoblikom koji (lako, rado, često) pz, *plačljiv* → који (lako, rado, često) плаче“ (Бабић 1986: 424). Придеви и овде значе особину и преоблика би била *плачљив* → особина неког да лако, радо, често плаче.

Антун Шојат у поменутој студији даје неколика правца у тражењу семантичке диференцијације суфикса *-ив* и *-љив*. Један је географски: „... и pisaca i leksikografa s dalmatinskog područja preteže upotreba sufiksa *-iv*, premda je i *-ljiv* dosta čest [...], dok u kajkavaca [...] prevladava upotreba sufiksa *-ljiv*. Pisci sjeverne Hrvatske, Bosne i Srbije služe se i jednim i drugim sufiksom bez razlike ...” (Шојат 1959: 95) – И сам аутор види да је тај начин диференцирања, бар засад, неприхватљив. Други би био да се једним суфиксом обележава потврдни облик а другим одрични облик придева. А. Шојат на то каже: „Nigdje nisam mogao opaziti, da se uz pridjeve pozitivnog vida veže jedan sufiks, a uz zanijekane drugi.” – Овоме се нема шта додати. Трећи упућује на мотивне речи: „Ipak su neke nijanse u razlici značenja djelovale, da su pridjevi, nastali od imenskih osnova, u toku vremena većinom tvoreni sufiksom *-iv*, a pridjevi od glagolskih osnova – nastavkom *-ljiv*” (Шојат 1959: 97). Ми бисмо рекли не „у току времена” него од свог постанка: *-ив* је настао и осамосталио се код именица, а *-љив* код глагола и будући да су сви ти придеви значили сталну особину и често се доводили у везу са именицама и глаголима од истог корена (упор. **ДИМЉИВ**, -а, -о 1. *који се у великој мери дими*, 2. *који је као дим*, 3. *који се осећа на дим*. – РСМ), суфикс *-ив* се почео ширити и на глаголске основе, а *-љив* и на именичке. Наш материјал показује да је у савременом језику више придева изведених од именичких основа суфиксом *-љив* него *-ив*. Четврти правац на који нас упућује А. Шојат у тражењу семантичке разлике међу придевима изведеним суфиксом *-ив* и *-љив* – овога пута само од глаголских основа – је подела (не само његова) на придеве активног и пасивног значења: „Drugу категорију чине pridjevi s glagolskom osnovom. Те dijelim na pridjeve, који označuju svojstvo potencirane sklonosti da se vrši radnja, pa su prema tome aktivnog vida, i na pridjeve, који znače, да на носiocу својства може (или не може) бити извршена радња, коју носи глаголска основа, па у себи имају пасивни смисао (*upotrebljiv* рјечник, на пр., значи да рјечник може бити употребљен, [...]). Prve nazivam pridjevima aktivnoga, a druge pridjevima pasivnog značenja” (Шојат 1959: 98). – Ако придеви значе сталну особину неког појма, они не могу бити придеви активнога ни пасивног значења. Особина, по нама, не може бити ни активна ни пасивна, макар и да придеви одређују субјекат или објекат основног глагола. Тако и у горњем цитату *upotrebljiv* речник придев *upotrebljiv* ни по виду, ни по смислу, ни по значењу не може бити *пасиван* јер одређује предмет (речник) и разликује га од нпр. *покиданог*, *избледелог*, *умазаног*, *неупотребљивог* речника. Није то само терминолошко питање. Суштина је у томе да „својство потенциране склоности да се врши радња” као ни „да на носiocу својства може (или не може) бити извршена радња коју носи глаголска основа” не зависи ни од придева ни од суфикса *-ив* и *-љив* него од основних (мотивних) глагола. Осим тога, материјал нам показује да ни овде нема семантичке диференцијације суфикса *-ив* и *-љив*, у обе подгрупе придева (како год да их назовемо) има доста примера и са једним и са другим суфиксом.

Јања Шакић прихвата термине *активно* и *пасивно значење придева на -ив /-љив* и даље их разрађује. Ми смо уверени да придеви са значењем *особине* не могу бити ни „активни” ни „пасивни” нити могу имати „активно или пасивно значење”. Ауторка притом (додуше у фусноти) каже: „Термини „активно значење” и „пасивно значење” уведени су по историјском критерију. Наиме, ови придеви у извесној мери замењују партиципе који су имали таква значења” (Шакић 1965: 76). – Мора се нагласити да ови придеви ни у најмањој мери не замењују партиципе и да партиципи нису имали ни значења ни функције које имају придеви о којима се расправља. Говорећи о прикупљању грађе, Ј. Шакић напомиње да то није лак посао (што је истина), јер: „Наша лингвистичка литература не располаже обрнутим речником из којег би најлакше било повадити материјал”. Мало даље додаје: „Тешкоћу представља и то што се из речника не може утврдити да ли је у питању придев са „активним” или „пасивним” значењем, што би за овакво испитивање, које је првенствено семантички постављено, била драгоцену информација” (Шакић 1965: 78). – Драгоцену само за оне који верују да постоје придеви са „активним” или „пасивним” значењем, наши лексикографи, очигледно, ту не спадају (мада би се и њима у дефинисању ових придева могло понешто приговорити). И још нешто: данас „наша лингвистичка литература” има обрнути речник, обиман и поуздан, (в. Мирослав Николић, *Обратни речник српскога језика*, Београд 2000), али је он неупотребљив за проучавање семантике придева. У вези са методом испитивања, Ј. Шакић констатује: „Досадашња испитивања значења ових придева вршена су без ригорозног метода, са применом језичког осећања као јединог меродавног критерија. Овде ће се, међутим, примењивати доследно трансформациони тест, пошто је то начин проверавања у анализи који се досад показао као најефикаснији” (Шакић 1965: 81). Језичко осећање можда није једини критериј, али је темељни, садржан у основи сваког другог, па и трансформационог теста, без језичког осећања не може се одредити ни да ли је придев изведен, од које мотивне речи, а камоли трансформисање значења.

Пре него што детаљније прокоментаришемо семантику придева на *-ив* и *-љив* у овој расправи Јање Шакић, задржаћемо се на још једној њеној фусноти (која има везе – видећемо то – са њеним тумачењем и изношењем грађе, пре свега): „У навођењу примера Стевановић није сасвим поуздан. Дешава се чак да два пута наведе исти пример као доказ бројне заступљености одређене појаве у језичком материјалу (случај два пута наведеног облика *свадљив* на стр. 204)” (Шакић 1965: стр. 76). – Проверили смо и заиста је тај пример, грешком свакако, поновљен (срећом, без неке веће штете). Нама, међутим, смета начин како је ауторка ту омашку представила: прво, не „дешава се” него се десило; друго, „чак да два пута наведе исти пример”, очекивало би се после „чак” да следи неколико, више понављања (за једно понављање или два навођења не иде „чак”), треће, „као доказ бројне заступљености одређене

појаве у језичком материјалу” – без тога поновљеног примера М. Стевановић је навео 28 примера (не верујемо да је мислио да му је убедљивији доказ 29, са тим поновљеним), четврто, и најважније, због те једне случајне грешке рећи да „није сасвим поуздан” – некоректно је (најблаже речено). Ово тим пре што ћемо тих понављања (услед непажње), али и крупнијих грешака у материјалу наћи и код саме ауторке. И да се не враћамо на почетак, истаћи ћемо још једном: за нас су *-ив* и *-љив* два суфикса, различита и по постанку и по творбеној структури, а понајмање по семантичкој репартицији. За њих се (ни за суфиксе ни за придеве помоћу њих изведене) не може тврдити да имају „активно значење” и „пасивно значење” јер ови придеви, и кад су изведени од глагола, увек значе *сталну особину* неког појма, а особина никад није ни активна ни пасивна. Именички појам уз који придев стоји и ближе га детерминише може бити активан и пасиван, може и глагол од чије основе је придев изведен, али не може придев, а још мање суфикс којим је изведен. Самим тим неупутно је тражити одговор на питања: „које је значење примарно код тог суфикса: да ли „активно” или „пасивно” (Шакић 1965: 77). Покушаћемо сада да се у најкраћем упознамо са ауторкином анализом семантичке стране ових придева.

Ј. Шакић најпре (и с правом) одваја у семантичком погледу образовања од глаголских и именичких основа, „али не из етимолошких разлога, како је досад чињено, већ из ових семантичких”, додаје ауторка, а ми се питамо како је нашла „етимолошке разлоге” у груписању придева изведених од глаголских и именичких основа (већ смо се упознали са њеним строгим ограђивањем од дијакроније). Задржавајући се прво на питању семантичке структуре придева изведених од глаголске основе, а у тежњи да буде оригинална, ауторка истиче да се, „супротно досадашњем уверењу, овде као детерминатор не појављује просто по себи радња означена кореном придевског образовања на *-ив/-љив*” (Шакић 1965: 83). Нама се пак чини да се увек као придевски детерминатор (разуме се, овог типа придева) јавља радња означена мотивним глаголом. Карактеризација се, истина, може испољити на два начина: а) константност радње (миришљив „који мирише”) и константност модализоване радње (изводљив „који се може извести”). За трансформацију (или преобликовање, а и лексикографско дефинисање) ових придева имамо озбиљну примедбу. Наиме, у примерима *бодљив* → који боде, *варљив* → који вара и сл. ништа не упућује на придев, *који* се односи на именички појам (човек, биће, предмет), зато би, по нама, трансформација придева морала бити: *бодљив* → особина неког или нечега што боде, *варљив* → особина оног ко вара и сл.

У разврставању, груписању по одређеним критеријумима грађа се „отима”, поготову ако је обимна, и аутори каткад погреше (не само М. Стевановић него и Ј. Шакић). Две су врсте грешака: грешке непажње (од којих глава не боли) и грешке у одређивању творбене структуре (које знају да буду и озбиљне). У прву врсту убрајамо: међу *придевима са обликом -љив: незлобив* (стр. 84);

међу придевима на *-ив* „пасивног” типа: *изменљив, израчунљив, искоренљив, неиспунљив, непојмљив* (стр. 90 и 91). У другу врсту убрајамо грешке у одређивању суфикса и творбене основе. Реч је о придевима који су погрешно сврстани у групу *придева са -љив „пасивног” типа: дељив, исцељив, мељив, недељив, незапаљив, неиспољив, неодељив, нераздељив, неумољив, неутољив, раздељив, тегљив, умољив, шаљив, запаљив, распаљив, сажалјив* (стр. 86–89 и 93, 94). Сви ови придеви имају суфикс *-ив* и алтернацију *л : љ* на крају творбене основе. То је лако проверити путем тзв. објективне творбене анализе: *дељив* (: делити) = *дељ-ив* (са алтернацијом *л : љ*). Ако бисмо нпр. поделили *де-љив*, испред *-љив де-* није ни морфема ни творбена основа. (У творбеној анализи – било у огледалу дијахронije или строго синхронije – мора се водити рачуна о томе да изведена реч мора имати два дела – суфикс и основу. Ако нема основе, нисмо добро одредили суфикс. Конкретно – у малопре наведеним примерима, погрешно сврстаним у придеве са суфиксом, или „варијантом”, *-љив*, испред тога *-љив* нема творбених основа јер то нису нити могу бити: **де-, *исце-, *ме-, *неде-, *незапа-, *неиспо-, *неоде-, *неразде-, *неумо-, *неуто-, *разде-, *тег-, *умо-, *ша-, *запа-, *распа-, *сажа-*). Не само у примерима, у расправи Ј. Шакић има и погрешног дефинисања: „Придеви ове категорије који су формирани од именичке основе означавају имање или немање оне особине која је означена именицом од које су образовани” (Шакић 1965: 96). – Може ли се особина означити именицом од које је придев изведен? Мислимо да је правилније, а и једино исправно, рећи да ти придеви означавају „имање или немање” појма означеног именицом од које су образовани (мотивном именицом).

О детаљнијим и оригиналним поделама на семантичке типове придева на *-ив/-љив* у овом раду Јање Шакић, нарочито оних који су изведени од глагола, ми не бисмо опширније расправљали (осим онога што смо напред рекли) из два разлога: не прихватамо да придеви могу бити активни и пасивни (са наводницима или без њих) и не верујемо да те детаљније поделе зависе од придева и суфикса него од мотивних глагола. Оне који би хтели детаљније да се упознају са тим питањима упућујемо на два опширнија рада (Шакић 1965: 75–100) и (Клајн 2003: 281–287). Ми ћемо надаље навести само костур расподељивања обимније грађе Ј. Шакић, онако како ју је расподелила сама ауторка:

Списак придева на *-ив*

Списак придева на *-љив*

Придеви изведени од глаголске основе:

1) Константност остваривања дате радње (нпр. *миришљив* → који мирише)

Придеви са обликом -љив

а) *који* + *V* (*бодљив* → који боде, *варљив* → који вара ...)

б) *који* + *Vse* (*гадљив* → који се гади...)

Придеви са обликом *-ив*

- а) *који* + *V* (*презрив* → *који презире ...*)
- б) *који* + *Vse* (*необазрив* → *који се не обзире ...*)

2) Константно присутна способност да се оствари радња (нпр. *изводљив* → *који се може извести*)

Придеви са *-љив* „активног” типа (*залудљив* → *који може да залуди ...*)

Придеви са *-ив* „активног” типа (*застарив* → *који може да застари ...*)

Придеви са *-љив* „пасивног” типа (*видљив* → *који се може видети ...*)

Придеви са *-ив* „пасивног” типа (*дарив* → *који се може даривати ...*)

Придеви који припадају групи где је релевантан интензивни потенцијал

А) Придеви са *-љив*:

- а) *који воли да (радо)* + *V* (*бодљив* → *који воли да се боде ...*)
- б) *који (се) лако* + *V* (*гибљив* → *који се лако гига ...*)
- ц) *који често* + *V* (*дурљив* → *који се често дури ...*)
- д) *који много* + *V* (*беседљив* → *који много беседи ...*)

Б) Придеви са *-ив*:

- а) *који воли да* + *V* (*лажив* → *који воли да лаже*)
- б) *који се лако* + *V* (*гибив* → *који се лако гига ...*)

Придеви изведени од именичке основе

Стање изазвано присуством односно одсуством извесне појаве

- а) са *-ив* (*даждив* → *који има дажда*, нпр. *даждив* *облак ...*)
- б) са *-љив* (*блатљив* → *који има блата на себи ...*)

Посебна категорија (досад уопште непримећена у науци) – придеви којим се означава да дати појам *изазива* (побуђује стање означено придевским кореном (нпр. *сумњив* → *који изазива сумњу*)

- а) са *-ив* (*језив* → *који изазива језу ...*)
- б) са *-љив* (*допадљив* → *који изазива допадање ...*).

Наша грађа, нешто савременија, такође је обимна иако је, као што смо рекли, узета из само једног речника (шестотомни *Речник српскохрватског књижевног језика*, Матица српска – Матица хрватска, књ. 1–3, Нови Сад – Загреб 1967–1969, књ. 4–6, Нови Сад 1971–1976). У напред приложеној грађи и придеве и њихова објашњења узели смо онако како су дати у Речнику (са понегде мањим скраћењима објашњења, из разумљивих разлога). Будући да нисмо задовољни са датим трансформацијама и тумачењима, сада ћемо у краћем приказу семантичких група ових придева применити своју трансформацију, онако како мислимо да је прецизније и тачније. Основна подела је, разуме се, према мотивним речима од чије су основе придеви изведени. Највише их је у савременом језику изведених од глагола, знатно мање од именица и сасвим мало од придева.

Придеви изведени од глагола

А. Придеви који означавају особину субјекта мотивног глагола

- са суфиксом *-ив* (*брбљив* → особина оног ко брбља /: брбљати/, *кревельив* → особина оног ко се кревелеји /кревелејити се/, *треперив* → особина оног који трепери /треперити/ ...)
- са суфиксом *-љив* (*говорљив* → особина онога који много говори /говорити/, *грабљив* → особина онога који граби /грабити/, *дирљив* → особина оног који дира /дирати/...)
- са оба суфикса (*-ив* и *-љив*) напоредо (*лажив* в. *лажљив* → особина оног који је склон лагању, који радо лаже /лагати/, *гибив* в. *гибљив* → особина онога који се гива /гивати се/, *грамжљив* = *грамзив* → особина онога који грамзи /грамзити/ ...)

Б. Придеви који означавају особину објекта мотивног глагола

- са суфиксом *-ив* (*брањив* → особина оног који се може бранити /бранити/, *извршив* → особина оног који се може извршити /извршити/, *негасив* → особина оног који се не може угасити /гасити/ ...)
- са суфиксом *-љив* (*бројљив* → особина оног што се може бројати /бројати/, *доказљив* → особина оног што се може доказати /доказати/, *дохватљив* → особина онога који се може дохватити /дохватити/ ...)
- са оба суфикса (*-ив* и *-љив*) напоредо (*измерив* в. *измерљив* → особина онога који се може измерити /измерити/, *заменљив* = *заменив* → особина оног који се може заменити /заменити/, *непотрошив* и *непотрошљив* → особина оног који се не може потрошити /потрошити/ ...)

Придеви изведени од именица

Особина обиловања или само присуства онога што значи мотивна именица

- са суфиксом *-ив* (*земљив* → особина онога који је упрљан земљом /земља/, *мемљив* → особина оног што је пун мемле /мемла/, *слутњив* → особина оног који је пун слутње /слутња/ ...)
- са суфиксом *-љив* (*бувљив* → особина оног у коме има бува, који је пун бува /бува/, *жабљив* → особина онога који има жаба, у коме има жаба /жаба/, *кишљив* → особина оног који обилује кишом /киша/ ...)
- са оба суфикса (*-ив* и *-љив*) напоредо (*глибив* = *глибљив* → особина оног ко је пун глива, блатњав /глиб/, *незловив* = *незловљив* → особина онога који никоме зла не жели, који није злован /злова/, *црвив* в. *црвљив* → особина оног што је пун црва /црв/ ...)

Придеви изведени од придева

Особина иста као код мотивног придева или са нијансом деминутивности – са суфиксом *-ив* (*ленив в. лен /лен/, молећив* → особина онога који изражава молбу, пун молбе /молећи, -а, -о/, *сиктећив* → особина онога кога карактерише сиктање /сиктећи, -а, -о/ ...)

Нисмо нашли примере за придеве који би од придева били изведени суфиксом *-љив*.

Кад се пажљиво прегледа сва прикупљена грађа, види се да нема ниједне семантичке категорије (осим ове последње која има укупно неколико примера), која би била искључиво са суфиксом *-ив* или *-љив*. И зато прихватамо став Стјепана Бабића да између придева са суфиксом *-ив* и *-љив* нема никакве разлике у значењу нити се запажа икаква тежња да значења утичу на расподелу тих суфикса.

III

Анализа прикупљене грађе, видели смо, не показује семантичку диференцијацију придева са суфиксима *-ив* и *-љив*, тј. ниједна се семантичка група ових придева не везује искључиво за придеве на *-ив* нити за оне на *-љив*, а има подоста примера да се од исте основе граде придеви са оба суфикса (типа *лажив* и *лажљив*, *измери* и *измерљив*, *црив* и *црвљив* и сл.). Знатно је већа диференцијација ових суфикса у морфонолошком окружењу, везано за гласовни завршетак творбене основе, мада ни ту не у оној мери, поготове не искључиво (као код неких претходних истраживача). Прво ћемо, дакле, за одређене гласове на завршетку творбене основе дати примере за суфикс *-ив*, потом за *-љив* и за оба напоредо.

Основе са завршетком на *п, б, м, в*:

п: *отрпив* (: отрпети), [Додаћемо овде и примере које даје А. Шојат, а чини се да су у чешћој опотреби: *натопив*, *неисцрпив*, *нерасклопив*, *откупив*, *расијенив*]; *заслепљив* (: заслепити), *капљив* (капати), *крепљив*, *нестрпљив*, *ослепљив*, *прилепљив*, *расипљив*, *тепљив* (тепати), *шкрипљив*, *штипљив*; *лепив* и *лепљив*, *хлапив* и *хлапљив* (хлапити).

б: *предобив* (: предобити), *богољубив*, *братољубив*, *властољубив*, *гостољубив*, *доброљубив*, *домољубив*, *дружељубив*, *женољубив*, *истинољубив*, *мудраљубив*, *народољубив*, *осветољубив*, *правдољубив*, *славољубив*, *слободољубив*, *среброљубив*, *сузољубив*, *частољубив*, *човекољубив*; *заљубљив* (заљубити се), *изгубљив* (изгубити се), *незаљубљив*, *непрегибљив*, *пољубљив*, *угибљив*, *дробљив*, *истребљив*, *незагубљив*, *неизгубљив*, *неистребљив*, *прегибљив*, *рабљив*, *злоупотребљив*, *жабљив*, *жалобљив*, *кобљив*, *рибљив*, *сврабљив*; *гибив* и *гибљив*, *непоколебив* и *непоколебљив*, *употребив* и *употребљив*, *незлюбив* и *незлюбљив*.

м: [Шојатови примери: *ломив*, *непојмив*, *несломив*, *разумив*], у нашем материјалу нисмо нашли примере само са суфиксом *-ив*: *грмљив* (: грмети), *доумљив* (доумити се), *замамљив* (замамити), *несаломљив*, *предузимљив*, *примамљив*, *дојмљив*, *изнајмљив*, *ломљив*, *неломљив*, *неполомљив*, *непреломљив*, *непримљив*, *обујмљив*, *позајмљив*, *појмљив*, *преломљив*, *припитомљив*, *разумљив*, *сломљив*, *гостопримљив*, *зимљив*; *непојмив* и *непојмљив*, *презанимив* и *презанимљив*.

в: [Шојатов пример *непоправив*; у нашој грађи нема примера.]; *гњив*, *дављив*, *изјаловљив*, *оживљив*, *певљив*, *снебивљив*, *спављив*, *успављив*, *добављив*, *доживљив*, *достављив*, *недоживљив*, *недостављив*, *незаустављив*, *неисправљив*, *непоновљив*, *нераскрављив*, *нерастављив*, *неуловљив*, *неустављив*, *обновљив*, *опевљив*, *оправљив*, *поновљив*, *поправљив*, *прибављив*, *пробављив*, *расправљив*, *растављив*, *сазивљив*, *управљив*, *бувљив*, *трављив*; *црвив* и *црвљив*.

Највише је придева са суфиксом *-љив*, То је и очекивано јер је тај суфикс и постао код глагола IV врсте: *grabi-* + *-ъ* > *grabjъ* > *grablj-* (основа партиципа) + *-iv* > *grabljiv*, а касније – чвршћом везом за глаголски општи део и нарочито после губљења из употребе те врсте партиципа – дошло је и до друкчије морфемске поделе те је партиципска морфема *-lj-* припојена суфиксу и настао је нови сложени суфикс *-ljiv* (*grab-ljiv*). Као самосталан суфикс почео се употребљавати и код глагола осталих врста, па и код именичких основа. Пажњу заслужују група придева типа *богољубив*, који иза *б* имају суфикс *-ив*. Јања Шакић мисли да би се ти облици могли „донекле објаснити дисимилацијом”, али је ипак збуњује придев *заљубљив* у којем није извршена дисимилација. Дилему је решила на помало чудан начин: „...,али то је и једини случај, а сем тога то је и краћа реч” (Шакић 1965: 85). – Није ту било никакве дисимилације и реч *заљубљив* није изузетак (иако није једини случај, ту су још и *незаљубљив*, *пољубљив*). Мислимо да на придев *богољубив* и целу групу придевских изведеница тога типа треба друкчије гледати. Они су изведени суфиксом *-ив* од старих именичких сложеница, старих апелатива: **богољуб*, **братољуб*, **славољуб* и сл. (упор. српска властита имена: Верољуб, Богољуб, Братољуб, Славољуб и др.). И да додамо: придев *заљубљив* је постао од глагола *заљубити* се суфиксом *-љив*.

Основе са завршетком на *д*, *т*:

д: *непребродив*, *непроведив*, *неупоредив*, *преведив*, *прегледив*, *проведив*; *допадљив*, *заведљив*, *завидљив*, *кидљив*, *крадљив*, *непропадљив*, *неубедљив*, *неупадљив*, *опходљив*, *поспрдљив*, *препадљив*, *прикладљив*, *проводљив*, *радљив*, *разједљив*, *распадљив*, *расплодљив*, *расрдљив*, *свадљив*, *срдљив*, *убодљив*, *угодљив*, *упадљив*, *икодљив*, *штедљив*, *водљив*, *недопадљив*, *непревидљив*, *непровидљив*, *непроходљив*, *неукрадљив*, *одредљив*, *покудљив*, *преградљив*, *проходљив*, *разбудљив*, *разредљив*, *раскидљив*, *распоредљив*, *саградљив*, *сводљив*, *закидљив*, *ускладљив*, *инадљив*, *смадљив*, *ћудљив*; *бродив* и *бродљив*, *видив* и *видљив*, *надокнадив* и *надокнадљив*, *испоредив* и *испоредљив*.

т: *наслутив*, *скратив*; *зановетљив*, *запитљив*, *заратљив*, *мутљив*, *наметљив*, *недосетљив*, *ненаметљив*, *несусретљив*, *пометљив*, *предусретљив*, *салетљив*, *сусретљив*, *трепетљив*, *ћутљив*, *укрутљив*, *ушитљив*, *хрипутљив*, *дохватљив*, *захватљив*, *митљив*, *незаметљив*, *необухватљив*, *неподмитљив*, *непрепознатљив*, *непрећутљив*, *неприметљив*, *неприхватљив*, *несхватљив*, *обртљив*, *одгонетљив*, *подмитљив*, *препознатљив*, *сазнатљив*, *спознатљив*, *укротљив*, *упамтљив*, *инатљив*, *похотљив*, *својатљив*, *шпутљив*; *неодгонетив* и *неодгонетљив*, *прихватив* и *прихватљив*, *уплатив* и *уплатљив*, *отплатив* и *отплатљив*, *неисплатив* и *неисплатљив*, *злопамтив* и *злопамтљив*.

Оба сугласника стоје испред *-ив* и *-љив* без промене и у обе групе има придева са оба суфикса од истог глагола.

Основе са завршетком на *з, с, ц*:

з: *неопозив, непрегазив, неразвезив*; (*з* : *ж*) *грожљив* (: *грозити се*), *понижљив* (*понизити*), *проналажљив* (*проналазити*), *сустежљив* (*сустезати*), *угрожљив* (*угрозити*), *докажљив* (*доказати*), *незаражљив, неопажљив, превожљив, прегажљив, размажљив* (*размазити*), *стежљив* (*стезати*), *увожљив* (*увозити*), *недокажљив* и *недоказив, опажљив* и *опазив, опорезљив* и *опорезљив, грамжљив* и *грамзив* (: *грамзити*), *неизражљив* и *неизразив, неискажљив* и *неисказив, одражљив* и *одразив, запажљив* и *запазив, изражљив* и *изразив, незајажљив* и *незајазив, зимогрожљив* и *зимогрозив, (з – з) сустезљив* некрпљив. *в. сустезљив, надовезљив* (*надовезати*), *стезљив в. стежљив, пролазив* и *пролазљив, растезив* и *растезљив*.

с: *надгласив* (*надгласити*), *негасив, неписив*; (*с* : *ш*) *поношљив, гашљив, нестишљив* (*стиснути*), *подношљив, спашљив, удишљив, гашљив; угасив*.

ц: *неизрецив; непорецив* и *непоречив, влацљив* (*пун влаце*), *вранцљив* (*болестан од вранца*), *голицљив, помицљив, проницљив*.

Испред суфикса *-љив* јављају се алтернације *з* : *ж* и *с* : *ш*. Има и неколико примера неутрализације (губљења) алтернације *з* : *ж*, ту појаву обележили смо са *з – ж*. Придеви који испред суфикса *-љив* на крају творбене основе имају *з* и *с* сачували су те гласове по угледу на придеве истог значења са суфиксом *-ив*. У придевском дублету *непоречив* и *непоречив* имамо две основе које нису постале једна од друге нити су обе постале под утицајем суфикса *-ив*. Наиме, *ц* се никад није мењало у *ч* иако често алтернирају (упор. *стриц – стричев, клицати – кличем* и др.). Као што је познато, оба гласа су постала од *к* само што је *ч* много раније, а *ц* касније. (Нажалост, има и сада у употреби школских граматика у којима стоји да се *ц* јотовњем и првом палатализацијом мења у *ч*.)

Основе са завршетком на *ј, ђ, ћ*:

ј: *непритајив, избројив, незатајив, неизбројив, неодвојив, непребројив, нераздвојив, неспојив, неусвојив, пребројив, спојив, убројив, усвојив; бројљив, сојљив; одвојив* и *одвојљив, освојив* и *освојљив, раздвојив* и *раздвојљив*.

ђ: *неотуђив; отуђив* и *отуђљив*.

ћ: *болећив, летећив, молећив, седећив, сиктећив, спаваћив*.

Од ова три мека сугласника на крају основе једино код *ћ* нисмо нашли ниједан пример са суфиксом *-љив*, тако да више није на снази, или није потпуно на снази Стевановићево правило да „сугласник *ј* (као ни ма који меки сугласник), како је познато, не може стајати непосредно поред других меких сугласника” (Стевановић 1970: 553).

Основе са завршетком на *ч, ж, ш*

ч: (*ч – ч*) *непромочив* (: *промочити*), *промочив, испричив* (*испричати*), *нерастумачив, ограничив, растумачив, уновчив, мроточив, црвоточив; доскочљив, кричљив, непричљив, неустручљив, поскочљив, прискочљив, причљив, харчљив, научљив, неучљив, увлачљив, драчљив, жучљив, научљив* „пун паучине”; *препоручив* и *препоручљив, докучив* и *докучљив, излечив* и *излечљив, незалечив* и *незалечљив, неизлечив* и *неизлечљив, неразлучив* и *неразлучљив, привлачив* и *привлачљив, развлачив* и *развлачљив, разлучив* и *разлучљив,*

одлучив и одлучљив; (к : ч) неизречив, неопоречив, (: опорехи, -рек-), непоречив, благо- речив, слаткоречив, језичљив, хајдучљив, плачив и плачљив (плакати),

жс: (ж – ж) *изложив (: изложити), нездружив, неистражив, неодољив, неодржив, несложив, продужив, сложив, утужив; потражљив, уздржљив, заложив, разблажљив, умножљив, грижљив („који болује од гриже“), дремежљив, жижижљив, пужљив, спавезжљив (: спавез), срамежљив; раздражив и раздражљив, незадржив и незадржљив, неиздржив и неиздржљив, несуздржив и несуздржљив, неуздржив и неуздржљив, неутажив и неутажљив, одржив и одржљив, опружив и опружљив, оптужив и оптужљив, подражив и подражљив, пружив и пружљив, суздржив и суздржљив, неублажив и неублажљив, надражив и надражљив, (з : ж) грожљив (: грозити се), понижљив, угрижљив, угрожљив, незаражљив, некажљив („в. неенказив“), неопажљив, непревозжљив, прегажљив, размажљив, увожљив, зимогрожљив; грамжљив и грамзив, неизражљив и неизразив, неискажљив и неисказив, одражљив и одразив, запажљив и запазив, изражљив и изразив, незајажљив и незајазив, зимогрожљив и зимогрозив; (г : ж) ужежљив (: ужећи, ужег-), лажив и лажљив (: лагати), недостижљив и недостижљив (: достићи, достиг-), достижив и достижљив, избежив и избежљив,*

ш: (ш – ш) *сушив (: сушити), извршив, надмашив, незавршив, нескршив, неутрошив, распрошив, тетовив, опонашив, распривљив (распривити се), рушив, саслуживљив, вагашивљив („пун вагаша“), вашивљив („у којему има вашију“), кишљив, прашљив („пун прашине, прашан“, праш-), ушивљив („у којему има ушију“; неизвршив и неизвршљив, непогривив и непогривљив, неустрашив и неустрашљив, неутешив и неутешљив, неусавршив и неусавршљив, устрашив и устрашљив, ненарушив и ненарушљив, непотрошив и непотрошљив, плашив и плашљив, решив и решљив, утешив и утешљив, нерешив и нерешљив; (с : ш) гашивљив (гасити се), несношљив, нестишљив („који се не може стиснути“, стис-), подношљив, спашивљив („који се може спасти“, спас-), удишљив, гашивљив („који заудар на гас“), рошивљив („необ. орошен, влажан“, угасив и угашљив, (х : ш) бушивљив („у коме има буха“), смешивљив („који је склон смеху“).*

У датим примерима уочавамо да *ч, ж, ш* на крају основе придева о којима је овде реч могу бити: а) исти као у мотивним речима (*промочив* : промочити, *причљив* : причати; *продужив* : продужити, *уздржљив* : уздржати се; *извршив* : извршити, *саслушљив* : саслушати), б) *к, г, х* у мотивној речи а *ч, ж, ш* у придевској основи, алтернације: *к : ч* (*неизречив* : изрећи, рек-, *језичљив* : језик, *плачљив* : плакати), *г : ж* (*лажив* и *лажљив* : лагати), *х : ш* (*смешљив* : смех) и в) *з, с* у мотивној речи а *ж, ш* у придевској основи, алтернације: *з : ж* (*понижљив* : понизити, *неопажљив* : опазити) и *с : ш* (*несношљив* : сносити). Алтернације *к : ч, г : ж, х : ш* су резултат палатализације, а то значи да су *ч, ж, ш* испред *-ив* постали гласовним путем, а испред *-љив* су аналошке појаве – према придевима на *-ив* са истим значењем. Алтернације *з : ж* и *с : ш* су резултат асимилације по месту творбе и јављају се, разумљиво, само испред суфикса *-љив*.

Основе са завршетком на *к, г, х*:

к: *дочекљив* „који радо дочекује“, *јаукљив* : јаукати, *поскокљив*, *торокљив*, *далакљив* „који болује од далака“, *крикљив* „паћен криком“, *урокљив*,

г: *побегљив*, *пренамажљив*, *улагљив*, *истегљив*, *нестегљив*, *протегљив*, *тргљив* „који се лако трга, кида“, *шегљив* „који радо збија, чини шеге, шале“, *неовергљив*.

Нема у нашој грађи примера за сугласник *x* на крају придевске творбене основе. Очекивано је да се испред *-љив* јављају само *к* и *з*, а придеве као *језичљив* и *лажљив* смо већ објаснили, да не понављамо.

Основе са завршетком на *ст*, *зд*, *шт*

ст: *брстив* (брстити), *недопустив*, *ненадоместив*, *неопростив*, *непремостив*, *благочастив*, *благостив*, *драгостив*, *жалостив*, *радостив*; *непопустљив*, *попустљив*, *пропустљив*; *допустив* и *допустљив*, *искористив* и *искористљив*, *непропустив* и *непропустљив*, *премостив* и *премостљив*, *опростив* и *опростљив*, (ст : ш = т : в, с : ш) *кошљив* „који је пун ситних костију”,

зд: *необуздив* и *необуздљив*,

шт: *неуништив*; *крештљив*, *саопштљив*; *непоништив* и *непоништљив*, *несаопштив* и *несаопштљив*,

жд: *даждив*.

М. Стевановић тврди да наставак *-ив* „остаје у скоро свих примера у којих се основни део, био он именички или глаголски, завршава сугласничким групама *-ст*, *-зд* и *-шт*. [...] Што у књижевном језику придеви *попустљив* и *непопустљив* пишемо у наведеном и трудимо се да их изговарамо у написаном облику – то ипак не значи да је *т* у овој групи обично у изговору” (Стевановић 1970: 552). – Нису само та два придева, има их више код којих суфикс *-љив* долази на основе са завршетком *-ст*, *-зд* и *-шт*. Ми ту видимо нешто друго. Наиме, у језику, као што је познато, делују два моћна закона – закон економичности (лакшег изговора у овом случају) и закон семантике (чувања значења), а када се сукобе, „страда” економичност, тј. чува се гласовна група тежег изговора да би се сачувало значење (упор. *пропустљив* и **пропушљив* од глагола *пропустити*) јер као што рече Радосав Бошковић: „... граматичка и правописна праволинијност не треба да иде, не сме ићи на штету јасноће речи; јер како год окренули, језик је, ипак, пре свега „средство за људско општење” (Бошковић 1978: 222).

Основе са завршетком на *р*:

р: *презрив*, *треперив*, *изберив*, *неисперив*, *непрозрив*, *несаперив*; *говорљив*, *дирљив*, *дурљив*, *жагорљив*, *журљив*, *зорљив*, *заморљив*, *избирљив*, *измирљив*, *испарљив*, *карљив*, *кварљив*, *натурљив*, *неварљив*¹ „који не вара”, *неизбирљив*, *непомирљив*, *неуверљив*, *одговорљив*, *помирљив*, *преварљив*, *презирљив*, *приговорљив*, *пробирљив*, *продирљив*, *треперљив*, *ударљив*, *удворљив*, *укварљив*, *умирљив*, *упозорљив*, *додирљив*, *затворљив*, *збирљив*, *изговорљив*, *неварљив*² „који се не може сварити”, *неизговорљив*, *неизмерљив*, *убирљив*, *ширљив*, *празноговорљив*, *барљив*, *гусарљив*, *изворљив*, *катарљив*, *раздерљив*; *занемарив* и *занемарљив*, *застарив* и *застарљив*, *неизмерив* и *неизмерљив*, *незастарив* и *незастарљив*, *неостварив* и *неостварљив*, *неподерив* и *неподерљив*, *непокварив* и *непокварљив*, *непокорив* и *непокорљив*, *несагорив* и *несагорљив*, *оспорив* и *оспорљив*, *остварив* и *остварљив*, *подерив* и *подерљив*, *претворив* и *претворљив*, *разорив* и *разорљив*, *растворив* и *растворљив*, *сагорив* и *сагорљив*.

Употребљавају се оба суфикса (*-ив*, и *-љив*), како код придева који значе особину субјекта мотивног глагола тако и код оних који значе особину објекта

мотивног глагола, а има и известан, не тако мали број, придева са оба суфикса од исте глаголске основе.

Основе са завршетком на *л, љ, н, њ*

л (*л* : *љ*) *утољив* (: утолити), *опредељив* (определити), *пренагљив* (пренаглити), *распаљив* (распалити), *сажаљив* (сажалити), *дозвољив* (дозволити), *кристаљив* (кристалисати се), *незапаљив* (запалити), *незацељив* (зацелити), *неисцељив* (исцелити), *ненаткриљив* (наткрилити), *неодељив* (оделити), *нераздељив* (разделити), *неумољив* (умолити), *раздељив* (разделити), *распиљив* (распилити), *спаљив* (спалити), *таљив* (талити се), *тегљив* (теглити), *благослаољив* (глаголати), *самосажаљив* (сажалити), *мемљив* (мемла), *пепељив* (пепел), *шаљив* (шала),

љ : *брљив* (: брљати), *дрхтуљив* (дрхтуљити), *задовољив* (задовољити), *кревељив* (кревељити се), *мигољив* (мигољити), *смејуљив* (смејуљити), *трепљив* (трепљати), *гргољив* (гргољити), *чаврљив* (чаврљати), *неиспољив* (испољити), *удаљив* (удаљити), *брвљив* (: брваљ, брвља), *земљив* (земља), *кашљив* (кашаљ, кашљати), *мрљив* (мрља), *крмељив* (крмељ),

н (*н* : *њ*) *брањив* (: бранити), *забрањив* (забранити), *заплењив* (запленити), *наводњив* (наводнити), *настањив* (настанити), *незаплењив* (запленити), *неоскврњив* (оскврнути), *несравњив* (сравнити), *процењив* (проценити), *рашчлањив* (рашчланити се), *сравњив* (: сравнити), *скољив* (: уклонити), *склоњив* (склонити), (*н* – *н*) *прогонив* (прогонити), *ленив* (лен), *јогуњив* (јогунити се), *круњив* (: који се лако круни), *неизрачуњив* (израчунати), *уклоњив* (: уклонити), *утаманљив* (: утаманити), *манљив* „који има мана”, (*зн* : *жњ* = *н* : *њ*, *з* : *ж*) *кажњив* (: казнити), (*сн* : *шњ* = *н* : *њ*, *с* : *ш*) *необјашњив* (објаснити), *неразјашњив* (разјаснити), *разјашњив* (разјаснити), (*сн* – *сн*) „који је покривен плесни, који је пун плесни”, (*н* : *њ*, *н* : *н*) *гањив* и *ганљив* (ганути), *замењив* и *заменљив* (: заменити), *измењив* и *изменљив* (изменити), *искорењив* и *искоренљив* (искоренити), *испуњив* и *истуњив* (испунити), *незамењив* и *незаменљив* (заменити), *незбуњив* и *незбуњив* (збунити), *неизмењив* и *неизменљив* (изменити), *неискорењив* и *неискоренљив* (искоренити), *неиспуњив* и *неиспуњив* (испунити), *неотклонив* и *неотклонљив* и *неотклоњив* (отклонити), *непромењив* и *непроменљив* (променити), *неувенљив* и *неувенљив* (увенути), *отклоњив* и *отклоњив* (отклонити), *оцењив* и *оцењив* (оценити), *примењив* и *применљив* (применити), *приоњив* и *приоњив* (прионути), *рањив* и *ранљив* (ранити), *непримењив* и *неприменљив* (применити), *непрорачуњив* и *непрорачуњив* (прорачунати), *непроцењив* и *непроцењив* (проценити), *нерашчлањив* и *нерашчлањив* (рашчланити), *сањив* и *санљив* (сан), *хранив* и *хранљив* и *хранљив* (храна),

њ : *прокишњив* „који прокишњава” (: прокишњавати), *слутњив* (слутња), (*њ* : *н*) *наканљив* „покр. који се дуго накањује” (: накањивати се), *узбуњив* (: узбуњивати), *смањив* „који се може смањити”, *непроменив* и *непроменљив* (мењати), *обмањив* и *обманљив* (обмањивати), *скањив* и *сканљив* (скањивати),

Ми смо намерно оставили да на крају говоримо о алтернацијама *л* : *љ* и *н* : *њ* и уопште о придевима са суфиксима *-ив* и *-љив* од мотивних речи чија се основа завршава на *л* и *н*. Хтели бисмо да укажемо, пре свега, на две неприхватљиве поставке: једна се тиче суфикса **-јив* (поред *-ив* и *-љив*) и његово додавање само на основе на *л* и *н*, а друга је везана за сификс *-љив* и његово издвајање, погрешно дакако, код придева чија се творбена основа завршава на *л* (типа *запаљив*, *дељив* и сл.).

За суфикс или назовисуфикс *-јив* не види се како је могао постати и где се осамосталио. Стјепан Бабић се не упушта у питања евентуалног настанка и

осамостаљивања тога *-јив*, за њега је он равноправан са *-ив* и *-љив* и каже: „Iza osnova na *l, n* dolazi *-јив* i роčetno се *j* sa *l, n* zamjenjuje sa *lj, nj*: *djelјiv, opredjelјiv, raspaljјiv, sazalјiv, šalјiv, umolјiv, upalјiv, branјiv, hranјiv, ispunјiv, otklonјiv, procje-nјiv, promjenјiv, ranјiv...*” (Бабић 1986: 422). Антун Шојат постанак суфикса *-јив* веже за прасловенску епоху: „Glas *i* u sufiksu *-iv* palatalizirao је u praslavenskom glasove pred sobom, pa је taj sufiks zapravo glasio *-iivъ*. [...] Na taj се način може лако извести i vrlo proširen доčetak *-njiv* u pridjeva načinjenih prema глаголима, којима основа свршава на *n*” (Шојат 1959: 96). – То што се може лако извести завршетак *-њив* помоћу суфикса *-јив* никако не потврђује и његово постојање. Тога је и А. Шојат свестан па допушта и могућност аналогije према трпном глаголском придеву (*непромењив* : *непромењен*), али не одустаје од суфикса *-јив* него помоћу њега покушава да објасни и постанак суфикса *-љив*, о чему смо напред расправљали, па да не понављамо.

Како, дакле, објаснити алтернације *н* : *њ* (*брањив* : *бранити*) и *л* : *љ* (*дељив* : *делити*) без суфикса *-јив* у чије постојање не верујемо? Те алтернације су заправо аналошка појава. Придеви на *-ив* изведени од глагола семантички су блиски трпним глаголским придевима код којих је *њ* и *љ* испред наставка *-ен* код глагола IV врсте, са основом на *и*, а они су бројни у нашем језику, постали гласовним путем (упор. *дељив* : *дељен* – *делити*, *усељив* : *усељен* – *уселити*, *рањив* : *рањен* – *ранити*, *брањив* : *брањен* – *бранити* и сл.). Могла се, дакле, према трпним партиципима уопштити основа на *њ* и *љ* и код придева са суфиксом *-ив*. То, међутим, није довољно јер се може поставити питање: зашто према партиципима *кроћен*, *граћен*, *гажен* и сл. нису начињени придеви **кроћив*, **граћив*, **гажив* него *кרותив*, *градив* *газив* и сл. Зато мислимо да је за очување алтернација *л* : *љ* и *н* : *њ* било значајно и њихово обличко наслањање на придеве са суфиксима *-љив* којих је од глаголских основа временом било знатно више од оних са суфиксом *-ив*. Конкретно: по угледу на придеве *грабљив*, *ломљив*, *лепљив*, потом и *лажљив*, *крадљив*, *пажљив* и сл. учврстили су се и придеви на *-ив* са алтернацијом *л* : *љ* на крају основе : *дељив*, *развесељив*, *сажаљив*, *усељив*, *упаљив* и др., а према њима и: *рањив*, *брањив*, *храњив*, *објашњив*, *збуњив* и сл. са алтернацијом *н* : *њ* јер су *л* и *н* сонанти и имају исто место образовања. Алтернације *л* : *љ* и *н* : *њ*, кад су се једном учврстиле у језичком осећању, уопштене су и код других глагола (в. *гањив* : *ганути*), као и код именичких основа (*пепељив* : *пепел*, *магљив* : *магла* и сл.).

На крају даћемо и неколико запажања везаних за прикупљену грађу. Ако се творбена основа завршава на *л* и *љ*, суфикс је увек *-ив*, с тим што је код основа на *л* (и глаголских и именичких) увек присутна алтернација *л* : *љ*. Нема, дакле, суфикса *-љив* код основа на *л* и *љ*, иако су га неки погрешно издвајали (видели смо напред). Грешку ћемо увек избећи ако имамо у виду да свака изведена реч, па и придев свакако, мора имати два дела – суфикс и творбену основу, ако погрешно одредимо суфикс, изгубићемо основу, нпр., ако међу

придеве са суфиксом *-љив* убројимо *дељив*, *запаљив*, *мељив*, *мемљив* и сл. (а и то смо видели и коментарисали, да се сада не враћамо), испред тога *-љив* остаје нешто што никако не може бити творбена основа (упор. **де-*, **запа-*, **ме-*, **мем-* и сл.), али ако правилно одредимо суфикс *-ив*, имаћемо и творбене основе (*дељ-*, *запаљ-*, *мељ-*, *мемљ-* и сл.).

Ако се творбена основа завршава на *н* и *њ*, имамо оба суфикса, *-ив* и *-љив*, нпр.: *брањив*, *заплењив*, *сравњив* и др., без алтернирања (*прогонив*, *ленив*), са оба суфикса: *заменењив* и *заменељив*, *искорењив* и *искоренељив*, *испуњив* и *испуњељив* и др. Испред *-љив* нема алтернације због деловања дисимилације. Дисимилација је уочљива и када се творбена основа завршава на *њ*: *смањив* (: *смањити*), *скањив* (: *скањивати се*) и сл.

IV

Закључне напомене

1. За нас су *-ив* и *-љив* два засебна придевска суфикса, а не две фонетске варијанте истог суфикса. Они се разликују по много чему: по времену настанка – *-ив* је старији, праиндоевропски, *-љив* је млађи, прасловенски; по мотивним речима – *-ив* је постао од именица старих *ǵ* основа, *-љив* од глагола (прецизније, од глаголских партиципа који нису више у употреби у нашем језику); по структури – *-ив* има простију структуру, *-љив* се састоји из суфикса *-ив* и партиципске морфеме *-љ-*; по обиму употребе – *-љив* је продуктивнији, нарочито од глаголских основа; факат што немају јасну семантичку диференцијацију не даје нам за право да их гледамо као две фонетске варијанте.

2. Постанак и развитак суфикса *-љив*, по нама најбоље је објаснио Александар Белић: на старе партиципе на *љ* од основа на уснени сугласник додаван је суфикс *-ив* (*грабити*: *грабљь* + *-ив* > *грабљив*). Довођењем у тешњу везу придева са глаголским општим делом осамосталио се суфикс *-љив* који се потом ширио и на друге глаголе као и на именичке основе. За Антуна Шојата суфикс *-љив* двојаког је порекла: могао је постати од глагола којима се основа завршава на *л* наставком *-ив* > *-јив* (*запаљив*), с друге стране постао је преко епентетског *л*: *колеб-јив* > *колебљив*. Белићево тумачење А. Шојат је ставио у фусноту. Штета, јер ниједно од његова два тумачења не може се прихватити: прво, од *запаљив* (нити било којег придева чија се основа завршава на *л* или *љ*) не може се осамосталити *-љив*, то не допушта творбена структура, ако издвојимо *-љив*, *запа-* не може бити творбена основа, друго, у формули *колеб-јив* > *колебљив* не може се доказати постојање суфикса *-јив*. Михаило Стевановић је покушао да допуни Белићево учење о постанку суфикса *-љив*. По њему тај је суфикс могао постати и код именица са основом на неки уснени сугласник: нпр., од *зима* преко *зим-ив* и *зимљив* добијено је *зимљив*. И он је покушао, на мала врата, развијањем прелазног звука (тј. неслоговног *и* између основе и

наставка *-ив*) да добије глас *j*. Будући да не видимо из чега је постало то неслоговно *и* које би касније постало *j*, не можемо прихватити ни његову допуну Белићевог учења које нам и даље остаје најубудљивије.

3. Придеви као одредбене речи увек значе *особину* и о томе би се морало водити рачуна и када их дефинишемо и када их трансформишемо. Тако, на пример, Томо Маретић каже за *-љив* да ако се веже са именичким основама значи „обилат” оним што та именица значи, што би се, по нама, могло прихватити јер је *обилат* придев и показује особину; а ако се веже са глаголским основама, значи „да ко оно чини или да се на чему чини” оно што основни глагол значи, што се не би могло прихватити јер *ко оно чини* и *на чему се чини* значе именичке појмове и не могу се изразити придевом. А има таквих примера и код других граматичара, па и у речницима. У прикупљеној грађи за све придеве наводили смо објашњења како су их давали наши лексикографи, на пример: *кревельив* „који се кревельи”, *смејуљив* „који се смејуљи”, *сажальив* „који показује сажаљевање”, *дављив* „који дави”, *збунљив* „који се лако збунуи” итд. Нешто је бољи покушај дефинисања *грабљив* „који има особину да граби”. Ми бисмо ипак то овако написали: „особина оног ко се кревельи”, „особина оног ко се смејуљи”, „особина оног који показује сажаљење”, „особина оног који дави”, „особина оног који се лако збунуи”, „особина оног који граби”. Дакле, придев не означава човека (биће, предмет) него особину човека коју је добио чинењем онога што значи основни глагол. Ако бисмо то увек имали на уму, тешко да би ко могао делити ове придеве (или њихове суфиксе) на „активне” и „пасивне”.

Михаило Стевановић је доследан у тумачењу придева као речи које показују особину и у томе смо с њим потпуно сагласни. Нисмо, међутим, у његовом тумачењу постанка суфикса *-љив* фонетским путем, ми сматрамо да је тај суфикс постао творбеним путем. Важно је истаћи још нешто: М. Стевановић не говори о „активним” и „пасивним” придевима него о онима који показују „особину појма субјекта” и „особину појма објекта”. За нас је то много прихватљивије него називи „активни” и „пасивни” придеви. Додаћемо још нешто: иако упорно сматра и доказује да су *-ив* и *-љив* „један исти наставак”, покушао је да их семантички диференцира – *-ив* је везао за објекат (*неописив*, *неопозив*, *неодржив*, *неспојив* ...), а *-љив* за субјекат (*непомирљив*, *неповерљив* као и *помирљив*, *поверљив*). С тим у вези закључује: „И неће, мислимо, бити неосновано рећи да је овде настало диференцирање у вези с тим да ли се дотичним придевом одређује појам субјекта или појам објекта ...” (Стевановић 1970: 554). Речнички материјал га у овоме демантује – има подоста придева на *-ив* који одређују субјекат као и оних на *-љив* који одређују објекат.

4. После пажљиве анализе прикупљеног материјала мислимо да је у праву Стј. Бабић кад тврди да између придева на *-ив* и *-љив* нема никакве разлике у значењу нити се запажа тежња да значења утичу на расподелу тих суфикса.

Али није у праву што издваја суфикс *-јив* и сматра га равноправним са *-ив* и *-љив*. Објаснили смо свој став према „активном” и „пасивном” значењу придева и зато не можемо прихватити Бабићеву тврдњу да најчешће придеви имају пасивно значење, тј. казују да се што може учинити: *измерљив* → који се може измерити. Придеви не казују да се што може учинити (то показују глаголи) и не могу се трансформисати (или преобликовати) на показани начин него *измерљив* → особина онога који се може измерити. То се исто може рећи и за придеве са „активним значењем”: *плачљив* не значи „који (радо, лако, често) плаче” него „особину неког да (лако, радо, често) плаче”.

5. Јања Шакић прихвата термине активно значење и пасивно значење придева на *-ив* и *-љив* и иде корак даље – каже да су уведени „по историјском критерију”. По њој, ови придеви у извесној мери замењују партиципе који су имали таква значења. Ово се не може уважити јер активно и пасивно значење код придева је савремена иновација, нема га у историји језика. Поготово се не може прихватити „образложење” да ови придеви (макар и у најмањој мери) замењују партиципе који су имали таква значења. Најзад, у грађењу само једног суфикса (*-љив*) учествовао је само један партицип (варијанта партиципа претерита актива – само од глагола IV врсте).

6. Када се пажљиво прегледа прикупљена грађа, види се да нема ниједне семантичке категорије у којој би придеви били искључиво са *-ив* или искључиво са *-љив*, а у свакој има примера да се од исте мотивне речи (глагола или именице) граде придеви и са *-ив* и са *-љив*, без разлике у значењу.

7. Судаћи према прикупљеном материјалу, већа је диференцијација међу суфиксима *-ив* и *-љив* у морфонолошком окружењу, зависно од завршног сугласника основе, мада не онолика, поготово не искључива, како су то истицали поједини ранији истраживачи. Потврдићемо то са по једним примером (детаљније је дато у раду) за *-ив*, *-љив* и за оба напореда:

п – *отрпив*, *капљив*, *лепив* и *лепљив*, **б** – *предобив* (предобити), *заљубљив*, *гибив* и *гибљив*, **м** – *разумив*, *ломљив*, *непојмив* и *непојмљив*, **в** – *непоправив*, *певљив*, *црвив* и *црвљив*;

д – *непробродив*, *допадљив*, *надокнадив* и *надокнадљив*, **т** – *наслутив*, *наметљив*, *прихватив* и *прихvatљив*;

з – *неописив*, *понижљив*, *стезљив* и *стежљив*, *пролазив* и *пролазљив*, **с** – *неописив*, *гашиљив*, *угасив* и *угашљив*, **ц** – *неизрецив*, *голицљив*;

ј – *избројив*, *бројљив*, *одвојив* и *одвојљив*, **ђ** – *неотуђив*, *отуђив* и *отуђљив*, **ћ** – *молећив*;

ч – *промочив*, *причљив*, *препоручив* и *препоручљив*, **ж** – *изложив*, *уздржљив*, *одржив* и *одржљив*, **ш** – *извршив*, *тетошљив*, *непогрешив* и *непогрешљив*;

к – *дочекљив*, **г** – *побегљив*;

ст – *недопустив*, *попустљив*, *искористив* и *искористљив*, **зд** – *необуздив* и *необуздљив*, **шт** – *неуништив*, *саопштљив*, *непоништив* и *непонишљив*, **жд** – *даждив*;

р – *презрив*, *говорљив*, *занемарив* и *занемарљив*;

л – *утољив* (утолити), *љ* – *задовољив*, *н* – *брањив* (бранити), *прогонив* (прогонити), *јогунљив*, *кажњив* (казнити), *разјашњив* (разјаснити), *замењив* и *заменљив*; *њ* – *прокишњив* (прокишњавати), *сманљив* (смањити), *обмањив* и *обманљив*.

Међу придевима чија се основа завршава неким од уснених сугласника највише је оних са суфиксом *-љив*. Тај суфикс је и постао код таквих глагола IV врсте, преко њихових партиципа на *љв* (као што је то убедљиво објаснио А. Белић). Има и једна компактна група придева са суфиксом *-ив* (богољубив, гостољубив, мирољубив и сл.) којима су у основи гледали глагол *љубити* (са старим значењем „*волет*”). Те придеве су објашњавали различито, између осталог и дисимилацијом два *љ* у суседним слоговима. Ми пак сматрамо да су ти придеви постали од именица – сложених апелатива типа *богољуб*, *гостољуб*, *мирољуб* и сл (а потврђују их наши антропоними *Богољуб*, *Верољуб*, *Мирољуб* и др.) – помоћу суфикса *-ив*. Сугласници *з* и *с* на крају основе алтернирају са *ж* и *ш* испред суфикса *-љив*. Забележени су и примери неутрализације алтернације *з* : *ж* (*надовезљив*, *стезљив*, *пролазљив*). Сугласници *ч*, *ж*, *ш* који су по постанку меки а данас су очврсли стоје испред оба суфикса. Задњонепчани *к* и *г* (за *х* нема примера) стоје испред суфикса *-љив* (*дочекљив*, *јаукљив*, *торокљив*; *побегљив*, *улагљив*, *истегљив* ...). Од основа које се завршавају групама *ст*, *зд*, *шт* изводе се придеви помоћу оба суфикса, притом не долази до упрошћавања групе *стљ* (*пропустљив*) кад год би се довело у питање значење изведене речи. На основе са *р* на крају додају се оба суфикса (*презрив*, *помирљив* ...).

Ако се творбена основа завршава на *л*, суфикс је само *-ив* и алтернација *л* : *љ* испред њега (*опредељив*, *пренагљив*, *сажальив*, *дозвољив* и др.). И кад је основа на *љ*, суфикс је увек *-ив* (*брљив*, *задовољив*, *мигољив* ...). Када се основа завршава на *н*, јављају се оба суфикса: испред *-ив* је најчешће алтернација *н* : *њ* (*брањив*, *сравњив*, *уклоњив* ...), ретки су примери неутрализације (*прогонив*, *ленив*); испред *-љив* остаје *н* због дисимилације (*јогунљив*, *уклонљив*); често се јављају оба суфикса од исте творбене основе (*гањив* и *ганљив*, *замењив* и *заменљив*, *испуњив* и *испунљив* и др.). И кад се основа завршава на *њ*, има придева са оба суфикса, испред *-ив* *њ* не алтернира (*прокишњив*, *слутњив* : *слутња*), а испред суфикса *-љив* услед дисимилације јавља се алтернација *њ* : *н* (*наканљив* : *накањивати се*, *узбунљив* : *узбуњивати*, *сманљив* : *смањивати*).

На крају, да нагласимо две чињенице. Прва, управо су алтернације *л* : *љ* и *н* : *њ* мотивисале и, по нама довеле у заблуду све оне истраживаче који издвајају поред *-ив*, *-љив* и суфикс *-јив*. Ми не верујемо у постојање суфикса *-јив*, чију структуру нико није објаснио, а поготово не верујемо у његову „избирљивост” да се веже само за основе на *л* и *н*. Алтернације *л* : *љ* и *н* : *њ* објашњавамо аналошки (в. напред у раду). Друга, као што смо показали и примерима потврдили, суфикс *-љив* не долази никад на творбене основе које се завршавају на *л*, сваки покушај издвајања завршетка *-љив* (нпр. у *запальив*, *дељив* и сл) и његовог стављања међу суфиксе је неминовно погрешан и на-

рушава творбену структуру изведеног придева (нпр. *зана-љив нити је *-љив* овде суфикс нити је *зана-* творбена основа).

ЛИТЕРАТУРА

- Бабић 1986:** Stjepan Babić, *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku*, Zagreb: JAZU, Globus.
- Белић 2000:** Александар Белић, *Савремени српскохрватски књижевни језик*, други део: *Наука о грађењу речи* (Изабрана дела Александра Белића, т. 14), Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Бошковић 1968:** Радосав Бошковић, *Основи упоредне граматике словенских језика I, Фонетика*, Београд: Научна књига.
- Бошковић 1978:** Радосав Бошковић, *Одабрани чланци и расправе*, Титоград: Црногорска академија наука и умјетности.
- Клајн 2003:** Иван Клајн, *Творба речи у савременом српском језику*, 2, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, Нови Сад: Матица српска.
- Маретић 1963:** Томо Марећ, *Gramatika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika*, Zagreb: Matica hrvatska.
- Меје 1951:** Антоан Меје, *Общеславянский язык*, Москва: Издательство иностранной литературы.
- Николић 1997:** Светозар Николић, *Старословенски језик I*, Београд: Требник.
- Скок 1971:** Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, knjiga prva A – J, Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- Стакић 1988:** Милан Стакић, *Деривациона фонетика именица и придева у јужнословенским језицима*, Београд: Филолошки факултет.
- Стакић 2010:** Милан Стакић, *Морфо(но)лошке теме*, Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије.
- Станојчић/Поповић 2008:** Живојин Станојчић, Љубомир Поповић, *Граматика српског језика за гимназије и средње школе*, Београд: Завод за уџбенике.
- Стевановић 1963:** Михаило Стевановић, Придеви с наставцима -ив и -љив, *Наш језик*, нова серија, књ. XIII, св. 3–5, 197–207.
- Стевановић 1970:** Михаило Стевановић, *Савремени српскохрватски језик I*, Београд: Научна књига.

Шакић 1965: Јања Шакић, Придеви са суфиксом *-ив/ -љив* у српскохрватском језику, *Прилози проучавању језика*, 1, Нови Сад, 75–100.

Шојат 1959: Antun Šojat, Pridjevski nastavci *-iv* i *-ljiv*, *Filologija*, 2, 93–110.

SERBIAN ADJECTIVES DERIVED BY SUFFIXES *-ИВ* AND *-ЉИВ*

Summary

In this paper, the author debates with scholars who previously explored these issues and presents his own view. Everything is supported by extensive references from the Dictionary of Serbo-Croatian Literary Language, *Matica srpska – Matica hrvatska*, vol. 1–3, Novi Sad – Zagreb 1967–1969, vol. 4–6, Novi Sad 1971–1976. Unlike the authors who claim that *-ив* and *-љив* are one suffix (two variants of the same suffix), the author considers them to be two separate suffixes, distinct in both their time of origin (*-ив* derives from the Proto-Indo-European epoch, while *-љив* is a Proto-Slavic suffix) and structure (*-љив* consists of *-ив* and the participial morpheme *љ* of the IV-type verb, the stem of which ends in one of the labial consonants). Among various explanations for the origin of the suffix *-љив*, Belić's explanation is the most convincing to the author: *зрабѹти – зрабѹль + -ив > зрабѹлив*, where, with a tighter link between the adjective and the verb's stem (especially after the the participle ending in *ljь* dropped out of use), the suffix *-љив* became independent. The author of this paper finds it impossible to divide adjectives by meaning into active and passive, as he believes adjectives are determinative words, indicating a quality and can be neither active nor passive. Furthermore, although *-ив* was originally used with nouns and *-љив* with verbs, over time, they became equal (by denoting property or characteristic and serving determinative function), and both expanded: *-ив* with verbs and *-љив* with nouns, with *-љив* being more productive. A careful analysis of the collected material reveals that there is no semantic group of these adjectives exclusively tied to one or the other suffix. Differences are observed (not everywhere) in the morphological environment: for example, adjectives with the suffix *-љив* cannot be derived from stems ending in *л*; those are reserved for the suffix *-ив* and *л : љ* alternation. To mix up such endings with the suffix *-љив* (in words like *запалѹив*, *делѹив*, etc.) disrupts the derivational structure of adjectives. The very *л : љ* (and *н : њ*) alternation led some researchers to propose a third suffix *-јив*. For the author, this third suffix is unacceptable because he does not see where it could be separated and become independent and, secondly, why it is only associated with stems ending in *л* and *н*. The author explains the alternations *л : љ* and *н : њ* by analogy, without the involvement of the non-existent suffix *-јив*.

Keywords: *-ив* and *-љив* adjective suffixes, base words, functions and meanings of suffixes, distribution and productivity, phonological alternations.

Milan V. Stakić